

JATKUVAN OPPIMISEN SANASTO

**luonnos sanastotyöpajaan
15.4.2023**

Sisällysluettelo

Käsitejärjestelmäkaavioluettelo.....	3
1 Koulutus.....	4
1.1 Koulutus (1) sen mukaan, onko siitä säädetty koulutuslainsäädännössä, sekä rahoituksen mukaan.....	6
1.2 Koulutus (1) tarkoituksen, koulutusasteen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan.....	10
1.3 Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan.....	12
1.4 Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	14
1.5 Työvoimakoulutus.....	17
1.6 Työelämässä oppiminen.....	22
2 Osaamiskokonaisuuksia.....	27
3 Oppiminen.....	30
4 Osaaminen ja kyvykyys.....	33
5 Pätevyys ja kelpoisuus.....	35
6 Todistus.....	38
7 Jatkotyössä käsiteltäviä käsitteitä.....	42
7.1 Osaaminen ja kyvykyys - täydennystä.....	42
7.2 Työ.....	47
Englanninkielinen hakemisto / English index.....	51
Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register.....	52
Suomenkielinen hakemisto.....	53

Käsitejärjestelmäkaavioluettelo

Käsitejärjestelmäkaavio 1. Koulutus (2) -käsitteen alakäsitteitä.....	5
Käsitejärjestelmäkaavio 2. Koulutustoiminta.....	9
Käsitejärjestelmäkaavio 3. Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus (2).....	11
Käsitejärjestelmäkaavio 4. Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	13
Käsitejärjestelmäkaavio 5. Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.....	16
Käsitejärjestelmäkaavio 6. Työvoimakoulutus.....	20
Käsitejärjestelmäkaavio 7. Työelämässä oppiminen.....	26
Käsitejärjestelmäkaavio 8. Osaamiskokonaisuuksia.....	29
Käsitejärjestelmäkaavio 9. Oppiminen.....	32
Käsitejärjestelmäkaavio 10. Osaaminen ja kyvykkyys.....	34
Käsitejärjestelmäkaavio 11. Pätevyys ja kelpoisuus.....	37
Käsitejärjestelmäkaavio 12. Todistuksia.....	41
Käsitejärjestelmäkaavio 13. Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys.....	46
Käsitejärjestelmäkaavio 14. Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä.....	50

1 Koulutus

1

koulutus (1)

sv utbildning (1)
inte: skolning

en < education (3); training

määritelmä

organisoitu toiminta, jonka ensisijaisena tavoitteena on tuottaa [osaamista](#)

huomautus

Määritelmän sana ”ensisijaisena” viittaa siihen, että voidaan ajatella, että on myös muuta organisoitua toimintaa, jonka yhtenä tavoitteena on tuottaa osaamista – esimerkiksi sosiaalipolitiikka –, mutta koulutuksessa (1) osaamisen tuottaminen on ensisijainen tavoite.

Koulutuksella (1) on sekä laajoja yhteiskunnallisia että yksilöiden ja organisaatioiden osaamiseen liittyviä tavoitteita.

Koulutuksen (1) tavoitteena oleva osaaminen voidaan tuottaa *opetuksen* tai muun *oppimiseen* tähtäävän toiminnan avulla.

Koulutus (1) on laaja ja varsin abstrakti käsite.

Tutkintotavoitteisuuden mukaan koulutus (1) voidaan jakaa *tutkintokoulutukseen*, tutkintoon valmistavaan koulutukseen ja koulutukseen, joka ei johda eikä valmista tutkintoon.

Englannin käsite education on laajempi kuin suomen koulutus (1), niin että termillä education viitataan koulutuksen (1) lisäksi muun muassa kasvatukseen, opetukseen ja sivistykseen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) [koulutus \(1\)](#) - käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Vrt. [koulutus \(2\)](#).

Käsitteen tunnus: c1

Käsitekaaviot: [Koulutustoiminta](#), [Koulutus \(1\) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus \(2\)](#), [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#), [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#), [Työelämässä oppiminen ja Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

2

koulutus (2)

sv utbildning (2)

en studies (1); learning opportunity (1); > study programme (1); > degree programme (1); > education programme (1) <ammattillinen koulutus>; ~ learning opportunity specification <koulutuksen (2) kuvauksesta; SFS-EN 15982:en ja SFS-EN 15981/AC>
search term: LOS

määritelmä

suunniteltu opintojen ja järjestelyjen kokonaisuus, jonka tavoitteena on lisätä johonkin aihepiiriin tai alaan liittyvää [osaamista](#) tai tarjota valmiudet tutkinnon tai muun kokonaisuuden suorittamiseen

huomautus

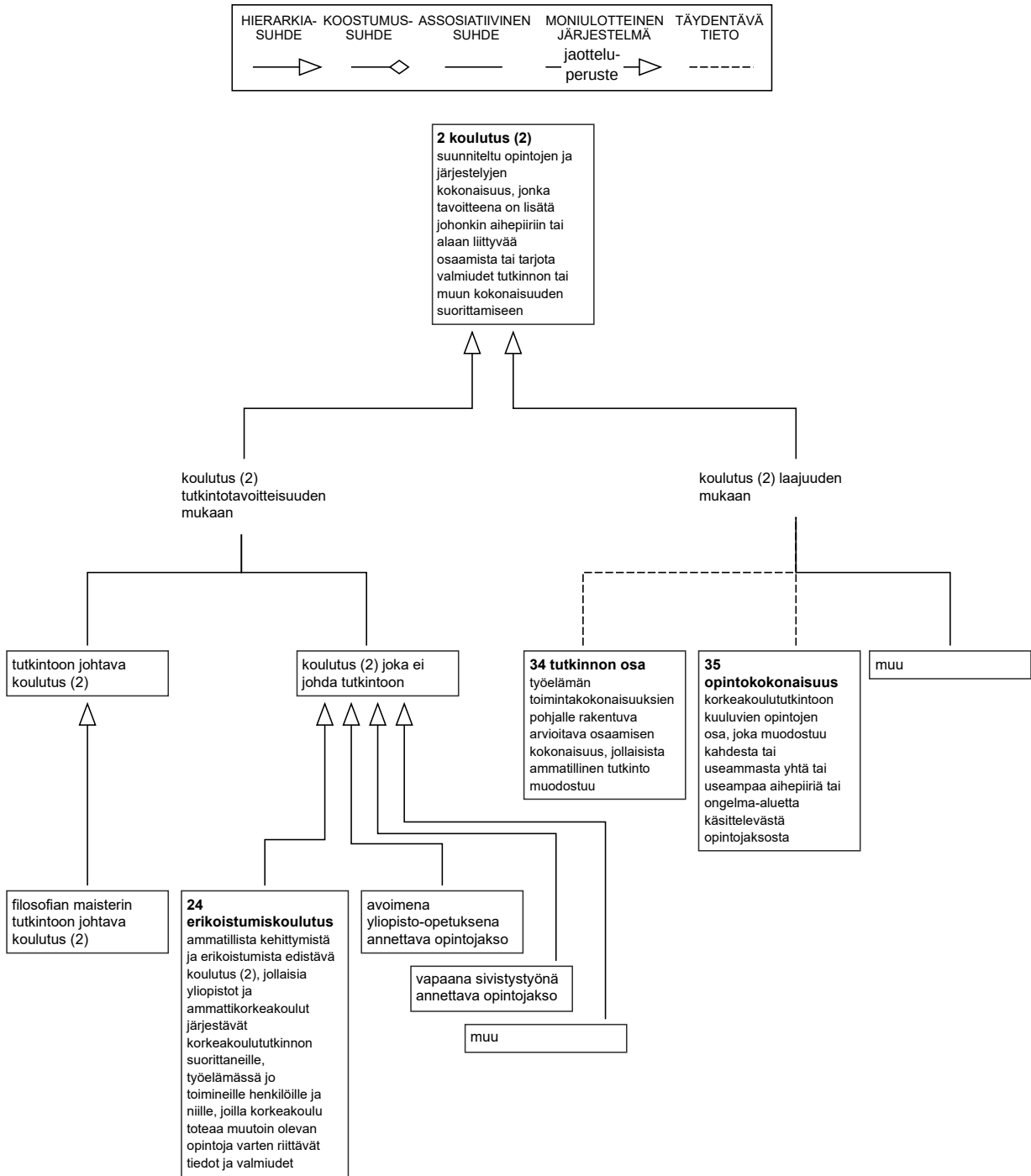
Koulutukset (2) ovat tapa käytännössä organisoida ja toteuttaa [koulutusta \(1\)](#).

Koulutukset (2) voivat olla tutkintoon (esimerkiksi filosofian maisterin tutkinto) johtavia tai tutkintoon johtamattomia. Esimerkkejä tutkintoon johtamattomista koulutuksista ovat korkeakoulun [opintokokonaisuus](#), ammatillisen koulutuksen [tutkinnon osa](#) (tutkinnosta erillään suoritettuna), avoimena yliopisto-opetuksena tai vapaana sivistystyönä tarjottava opintojakso, korkeakoulun [erikoistumiskoulutus](#), tutkintokoulutukseen valmentava koulutus ja taiteen perusopetuksen opintojakso.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) [koulutus \(2\)](#) - käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c2

Käsitekaaviot: [Koulutus \(2\) -käsitteen alakäsitteitä](#), [Koulutus \(1\) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus \(2\)](#), [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#), [Työelämässä oppiminen ja Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 1. Koulutus (2) -käsitteen alakäsitteitä.

1.1 Koulutus (1) sen mukaan, onko siitä säädetty koulutuslainsäädännössä, sekä rahoituksen mukaan

3

koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus

määritelmä

koulutus (1), josta säädetään *koulutuslainsäädännössä*

huomautus

Koulutuslainsäädännössä säädettyyn koulutukseen liittyy koulutustoimijalle säädetty velvollisuus tai sille lainsäädännön perusteella annettu lupa, vastuu tai tehtävä järjestää koulutusta (1).

Koulutuslainsäädännössä säädetyn koulutuksen toteuttamista tuetaan julkisin varoin.

Käsitteen tunnus: c659

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

4

koulutuslainsäädäntö

määritelmä

niiden säädösten kokonaisuus, jotka sisältävät säännöksiä varhaiskasvatuksesta, *koulutuksesta (1)* tai *koulutuksista (2)* ja niiden järjestämisestä tai sisällöstä

huomautus

Koulutuslainsäädäntö voidaan jakaa opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön ja muiden hallinnonalojen koulutuslainsäädäntöön.

Säädöksellä tarkoitetaan tekstikokonaisuutta, joka sisältää julkisen vallan antamia yleisesti noudatettaviksi tarkoitettuja säännöksiä. Säädöksiä ovat esimerkiksi lait ja asetukset sekä viranomaisten antamat oikeussäännöt.

Käsitteen tunnus: c706

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

5

koulutus, josta ei säädetä koulutuslainsäädännössä

huomautus

Koulutusta, josta ei säädetä *koulutuslainsäädännössä*, on esimerkiksi yksityisen oppilaitoksen tarjoama säätelemätön *koulutus (1)* ja yksityisen yrityksen myymä IT-koulutus.

Käsitteen tunnus: c1820

Luokka: <yleinen/yhteinen>

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

6

opetushallinnon alan koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus

määritelmä

koulutus (1), josta säädetään opetushallinnon alan *koulutuslainsäädännössä*

huomautus

Opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön sisältyvät lait ja asetukset valmistelee valtioneuvostolle ja eduskunnalle opetus- ja kulttuuriministeriö.

Opetushallinnon alan koulutuslainsäädäntöön sisältyy varhaiskasvatusta, yleissivistävää koulutusta (esi- ja perusopetus, lukiokoulutus, vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus), tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta, ammatillista koulutusta ja korkeakoulutusta koskeva lainsäädäntö.

Käsitteen tunnus: c708

Luokka: <yleinen/yhteinen>

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

7

muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus

määritelmä

koulutus (1), josta säädetään muun hallinnonalan kuin opetushallinnon **koulutuslainsäädännössä**

huomautus

Muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädäntöön sisältyvät lait ja asetukset valmistelee valtioneuvostolle ja eduskunnalle Ahvenanmaan maakuntahallitus tai muu ministeriö kuin opetus- ja kulttuuriministeriö.

Esimerkkejä muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädännöstä ovat

- Ahvenanmaan maakuntalaki Ahvenanmaan korkeakoulusta (Högskolan på Åland) annetun maakuntalain muuttamisesta
- puolustusministeriön hallinnonalalle kuuluva laki Maanpuolustuskorkeakoulusta (1121/2008)
- sisäministeriön hallinnonalalle kuuluvat laki Poliisiammattikorkeakoulusta (1164/2013) ja laki Pelastusopistosta (607/2006) ja
- oikeusministeriön hallinnonalalle kuuluva laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta (1316/2006).

Käsitteen tunnus: c709

Luokka: <yleinen/yhteinen>

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

8

säädösperustainen julkisrahoitteinen koulutus

määritelmä

koulutus (1), jonka rahoittamiseen julkisyhteisö osallistuu säädösten perusteella

huomautus

Määritelmässä mainitulla julkisyhteisöllä viitataan esimerkiksi valtioon, kuntaan ja kuntayhtymään.

Säädösperustaista julkisesti rahoitettua koulutusta ovat

- valtionosuusrahoitettu koulutus, johon liittyvästä valtion rahoituksen määräytymisestä säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009)
- ammattikorkeakoulujen koulutus (1), johon liittyvästä valtion rahoituksen määräytymisestä säädetään ammattikorkeakoululaissa (932/2014) ja
- yliopistojen koulutus (1), johon liittyvästä valtion rahoituksen määräytymisestä säädetään yliopistolaisissa (558/2009).

Julkisyhteisö voi olla julkisesti rahoitetun koulutuksen ainoa rahoittajataho tai koulutus (1) voi saada rahoitusta julkisen rahoituksen lisäksi myös muilta tahoilta.

Esimerkki koulutuksesta (1), jossa on myös muita rahoittajatahoja kuin julkisyhteisö, on julkisrahoitteinen henkilöstökoulutus, jota rahoittaa osin julkinen hallinto ja osin työnantajaorganisaatio. Muita esimerkkejä ovat avoin korkeakouluopetus ja vapaa sivistystyö; näistä peritään maksua niihin osallistuvilta henkilöiltä.

Käsitteen tunnus: c1837

Luokka: <yleinen/yhteinen>

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

9

markkinaehtoinen koulutus; ~ koulutuksen myynti

määritelmä

koulutustoimijan tai muun organisaation järjestämä tai tuottama *koulutus (1)*, joka rahoitetaan myymällä *koulutus (1)* toiselle taholle

huomautus

Markkinaehtoisen koulutuksen hinta määräytyy vapailla markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan, ilman hankinnan ulkopuolelta kanavoituvaa yhteiskunnan taloudellista tukea.

Markkinaehtoinen koulutus on yksi osa maksullista palvelutoimintaa.

Myös korkeakoulujen *täydennyskoulutus* on esimerkki markkinaehtoisesta koulutuksesta.

Markkinaehtoista koulutusta ovat myös ELY-keskusten ja TE-toimistojen kilpailuttamalla hankkimat *työvoimakoulutukset*. (Huom.: Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy ELY-keskuksilta ja TE-toimistoilta kunnille 1.1.2025.)

Markkinaehtoista koulutusta harjoittavat myös koulutusjärjestelmän ulkopuoliset toimijat.

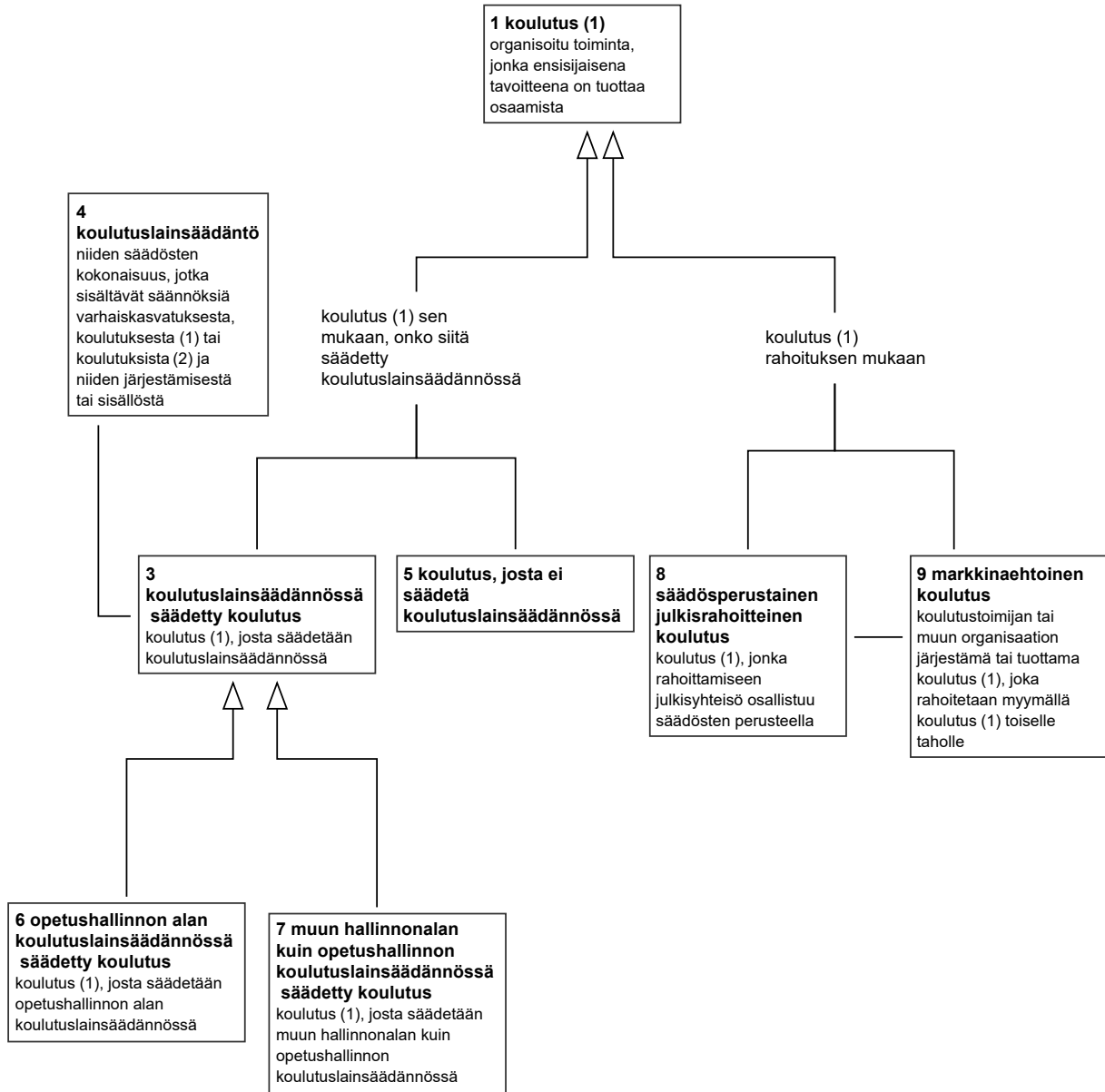
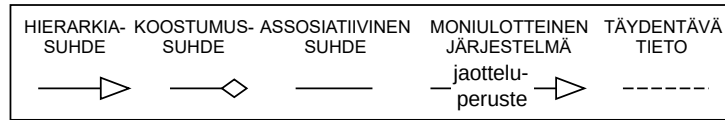
Markkinaehtoisen koulutuksen sisältö voi noudattaa yhteiskunnan sisältöohjausta tai olla siitä riippumatonta. Esimerkki yhteiskunnan sisältöohjausta noudattavasta koulutuksesta on hygieniapassin suorittamiseen tähtäävä *koulutus (2)*.

Markkinaehtoinen koulutus voidaan toteuttaa esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Julkinen toimija järjestää koulutuksen (2), joka myydään toiselle julkiselle toimijalle: esimerkiksi vapaan sivistystyön oppilaitos voi myydä *kotoutumiskoulutusta* vähintään kustannukset kattavaan hintaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY).
- Julkinen toimija järjestää koulutuksen (2), joka myydään yksityiselle toimijalle: esimerkiksi yliopisto voi myydä täydennyskoulutusta markkinahintaan yritykselle.
- Yksityisen sektorin organisaatio tuottaa *koulutuksen (2)*, joka myydään julkiselle toimijalle: esimerkiksi yritys voi myydä IT-koulutuksen markkinahintaan ministeriön *henkilöstökoulutukseksi*.

Käsitteen tunnus: c660

Käsittekaavio: [Koulutustoiminta](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 2. Koulutustoiminta.

1.2 Koulutus (1) tarkoituksen, koulutusasteen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan

10

aikuiskoulutus

sv vuxenutbildning

en adult education and training

määritelmä

[koulutus \(1\)](#), joka on suunniteltu ja järjestetty pääsääntöisesti aikuisille, jotka ovat suhteellisen pitkän, työelämävalmiudet antaneen kouluttautumisvaiheen päätyttyä tai keskeydyttyä siirtyneet työelämään tai muuhun toimintaan ja ovat sen jälkeen osallistumassa jälleen koulutukseen (1)

huomautus

Se, minkä ikäinen henkilö luokitellaan ”nuoreksi” ja toisaalta ”aikuseksi”, vaihtelee luokittelevan tahon mukaan; esimerkiksi tilastoluokitteluissa ja OECD:n luokitteluissa nuorena pidetään alle 25-vuotiaista ja aikuisena 25 vuotta täyttänyttä henkilöä. Aikuiskoulutus on lähtökohtaisesti suunnattu 25-vuotiaille ja sitä vanhemmille henkilöille.

Aikuiskoulutukseen voi osallistua määritelmässä kuvatun lisäksi myös aikuinen, jonka koulutuspolku ei ole päässyt edes alkamaan tai on keskeytynyt hyvin varhaisessa vaiheessa, esimerkiksi maahanmuuttanut henkilö.

Aikuiskoulutus voi olla esimerkiksi [täydennyskoulutusta](#), tutkintoon johtavaa tai tutkintoon valmistavaa koulutusta (1), [henkilöstökoulutusta](#), [työvoimakoulutusta](#) tai vapaan sivistystyön koulutusta.

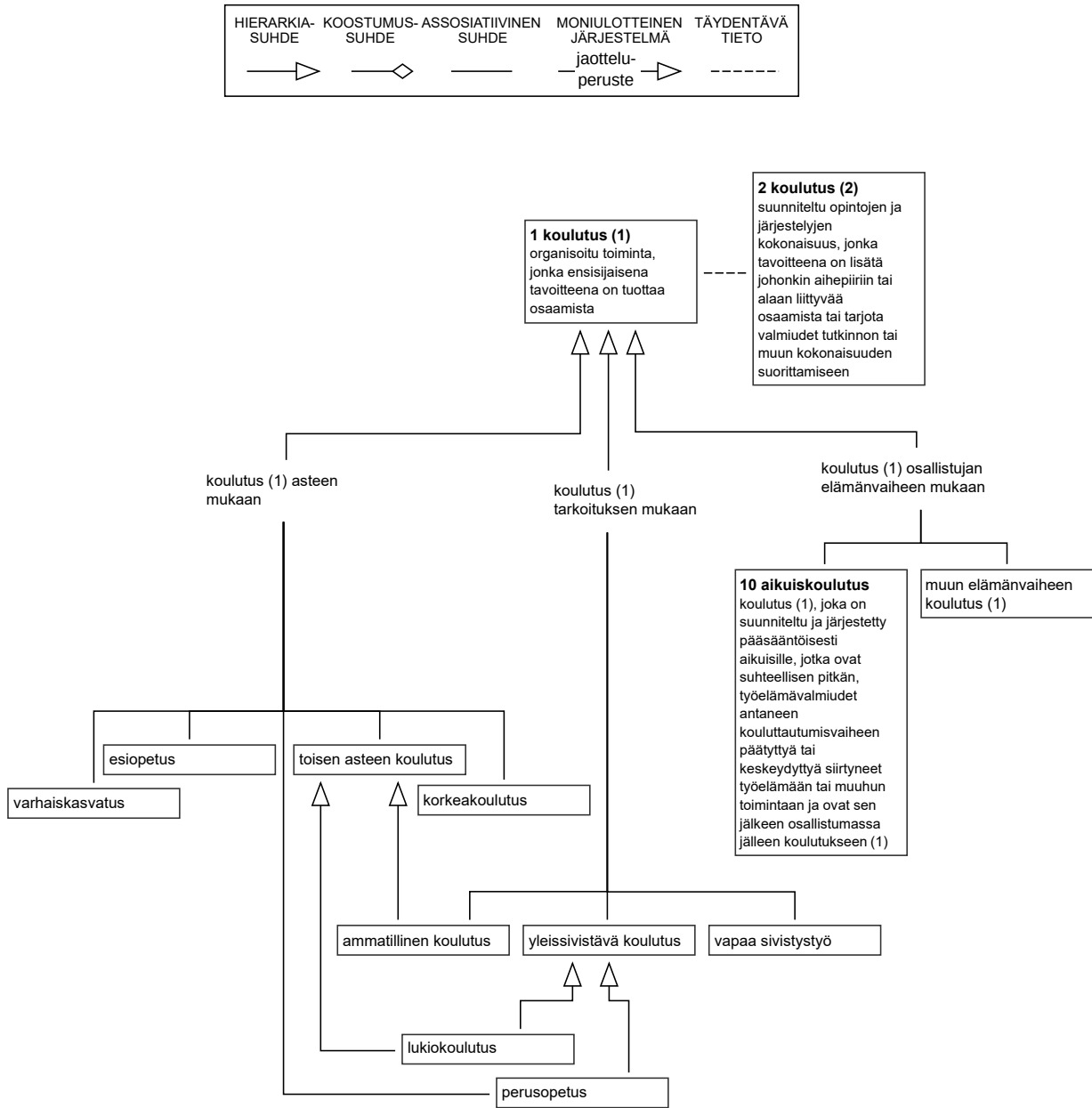
Aikuiskoulutuksessa käytetään usein erilaisia pedagogisia menetelmiä ja ratkaisuja kuin esimerkiksi lapsille tai nuorille tarkoitetussa koulutuksessa (1). Samoin opetuksen ajankohta saattaa aikuiskoulutuksessa olla erilainen kuin lapsille tai nuorille tarkoitetussa koulutuksessa (1).

Käsite ammatillinen aikuiskoulutus poistui lainsäädännöstä, kun ammatillisesta koulutuksesta annettu laki ([531/2017](#)) tuli voimaan 1.1.2018.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) [aikuiskoulutus](#)-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 23.11.2023.

Käsitteen tunnus: c15

Käsittekaavio: [Koulutus \(1\) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus \(2\)](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 3. Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja osallistujan elämänvaiheen mukaan sekä koulutus (2).

1.3 Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan

11

henkilöstökoulutus

sv personalutbildning

en personnel training

määritelmä

työnantajan henkilöstölleen järjestämä tai hankkima [koulutus \(1\)](#)

huomautus

Henkilöstökoulutuksen (1) voi rahoittaa työnantaja kokonaan tai osittain. Henkilöstökoulutus voi saada myös julkista rahoitusta.

Henkilöstökoulutukseen voi hakeutua oma-aloitteisesti tai työnantaja voi velvoittaa osallistumaan siihen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) [henkilöstökoulutus](#)-käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c30

Käsittekaavio: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

Riina-terminologi 1/24: sv termiehdotus tarkistettava

12

täydennyskoulutus

sv fortbildning (1)

en continuing education; continuing professional development; in-service training <toisen asteen koulutus>; further training <toisen asteen koulutus>
rather than: extension studies

määritelmä

aikaisempaa [osaamista](#), [koulutusta \(2\)](#) tai [pätevyyttä](#) täydentävä tai ajanmukaistava [koulutus \(1\)](#)

huomautus

Määritelmässä mainittu täydentäminen voi olla osaamisen syventämistä tai laajentamista.

Täydennyskoulutus on tyypillisesti suhteellisen lyhytkestoista eikä yleensä johda tutkintoon.

Täydennyskoulutus on yleistermi, jolla voidaan viitata hyvin monenlaiseen koulutukseen (1).

Täydennyskoulutusta voivat järjestää koulutustoimijat, kuten toisen asteen oppilaitokset, vapaan sivistystyön oppilaitokset, yliopistot ja ammattikorkeakoulut, mutta myös muut organisaatiot, kuten yritykset ja järjestöt.

Täydennyskoulutus voi olla esimerkiksi [henkilöstökoulutusta](#) tai [työvoimakoulutusta](#).

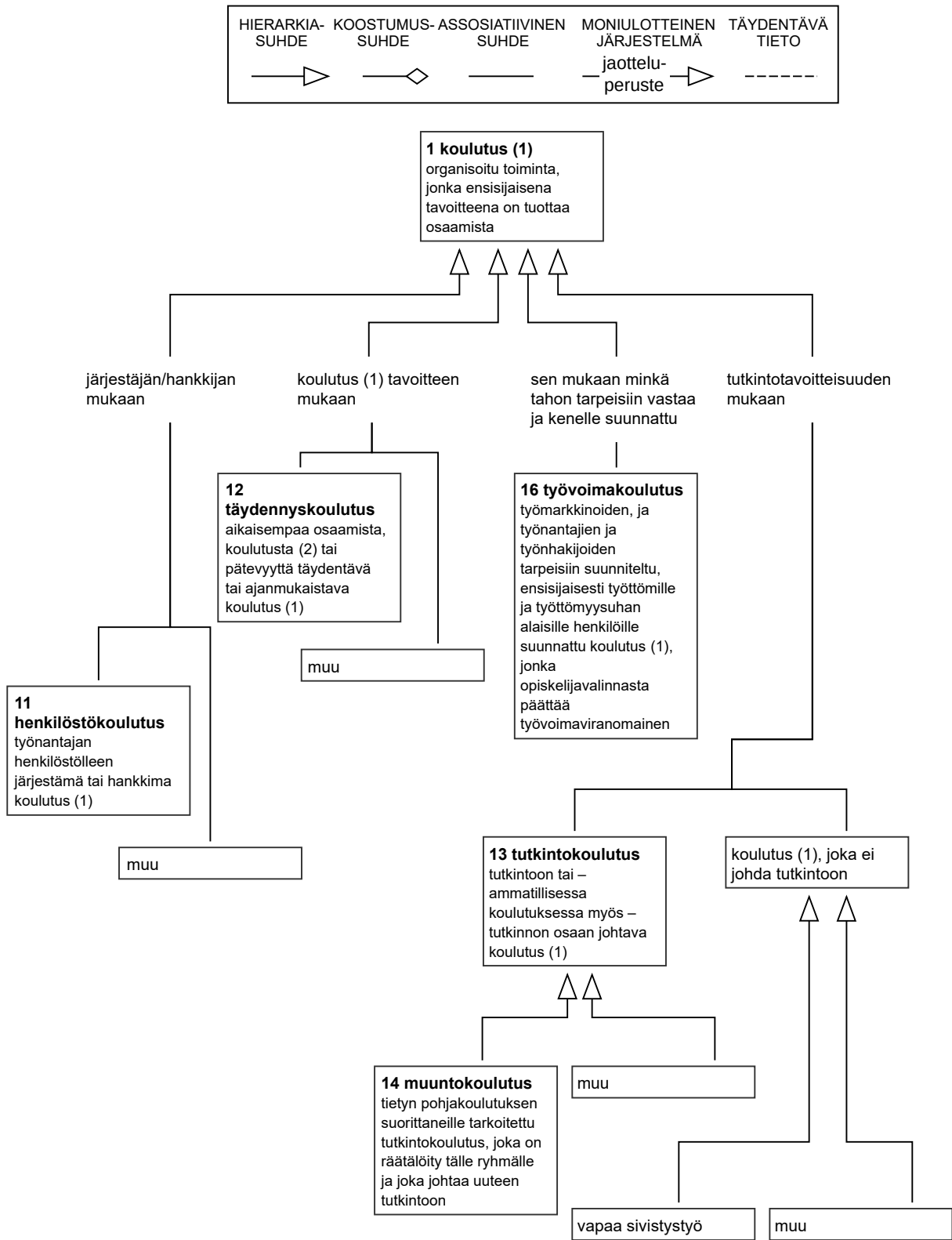
Täydennyskoulutuksena pidetään esimerkiksi työtehtäviin tarvittavien lupien tai [todistusten \(1\)](#) saamiseksi järjestettäviä lyhyitä koulutuksia (2).

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA)

[täydennyskoulutus](#)-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 23.11.2023.

Käsitteen tunnus: c34

Käsittekaavio: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 4. Koulutus (1) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan.

1.4 Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan

13

tutkintokoulutus; > tutkintoon johtava koulutus

sv examensutbildning; examensinriktad utbildning; utbildning som leder till examen

en > programme leading to a general upper secondary qualification <lukiokoulutus>; > education and training to complete a qualification <ammattillinen koulutus>; > degree programme (4) <korkeakoulutus>; > graduate programme <ylempään korkeakoulututkintoon tai jatkotutkintoon johtava koulutus>; > graduate studies <ylempään korkeakoulututkintoon tai jatkotutkintoon johtavat opinnot>; > postgraduate programme <ylempään korkeakoulututkintoon tai jatkotutkintoon johtava koulutus>

määritelmä

tutkintoon tai – ammatillisessa koulutuksessa myös – *tutkinnon osaan* johtava *koulutus (1)*

huomautus

programme / studies: Englannin sana programme viittaa määrämuotoiseen koulutukseen (1); studies voi olla vähemmän määrämuotoinen kokoelma opintoja.

graduate programme, graduate studies: Englannin termit graduate programme ja graduate studies viittaavat yleisesti ainoastaan ylempään korkeakoulututkintoon ja jatkotutkintoihin johtavaan koulutukseen (1) tai opintoihin, eivät muuhun tutkintokoulutukseen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *tutkintokoulutus*-käsitteen kanssa. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c19

Käsitekaaviot: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

14

muuntokoulutus

sv examensinriktad fortbildning

en retraining and upgrading of qualifications

määritelmä

tietyn pohjakoulutuksen suorittaneille tarkoitettu *tutkintokoulutus*, joka on räätälöity tälle ryhmälle ja joka johtaa uuteen tutkintoon

huomautus

Esimerkki muuntokoulutuksesta on insinööritutkintoon johtava kaivosalan *koulutus (2)*, joka on tarkoitettu henkilöille, jotka ovat suorittaneet insinööri (AMK)- tai DI-tutkinnon kone- ja tuotantotekniikan, sähkötekniikan tai tuotantotalouden alalta.

Muuntokoulutus on väistymässä oleva käsite.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *muuntokoulutus*-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c20

Käsitekaaviot: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan](#) ja [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

Riina-terminologi 1/24: sv termiehdotus tarkistettava

Riina-terminologi 1/24: en termiehdotus tarkistettava

15

kotoutumiskoulutus

mieluummin kuin: aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus (vanhentunut)

sv integrationsutbildning

en integration training

määritelmä

[koulutus \(2\)](#), jota järjestetään ensisijaisesti sellaisille maahanmuuttajille, joiden oppivelvollisuus on päättynyt, ja jonka tarkoituksena on kehittää henkilön suomen tai ruotsin kielen taitoa ja muita kotoutumista edistäviä valmiuksia, jotka tukevat henkilön pääsyä opintoihin ja työelämään sekä osallistumista yhteiskunnan toimintaan

huomautus

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain ([681/2023](#), voimaantulo 1.1.2025) mukaan kotoutumiskoulutuksessa noudatetaan Opetushallituksen antamia kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita.

Maahanmuuttajan tarpeen mukaisesti kotoutumiskoulutuksena voidaan lisäksi toteuttaa

- a) luku- ja kirjoitustaidon koulutusta, jossa noudatetaan Opetushallituksen vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksista ja
- b) aikuisten perusopetusta, jossa noudatetaan Opetushallituksen aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti [työvoimakoulutuksena](#), mutta sitä voidaan järjestää myös vapaan sivistystyön koulutuksena.

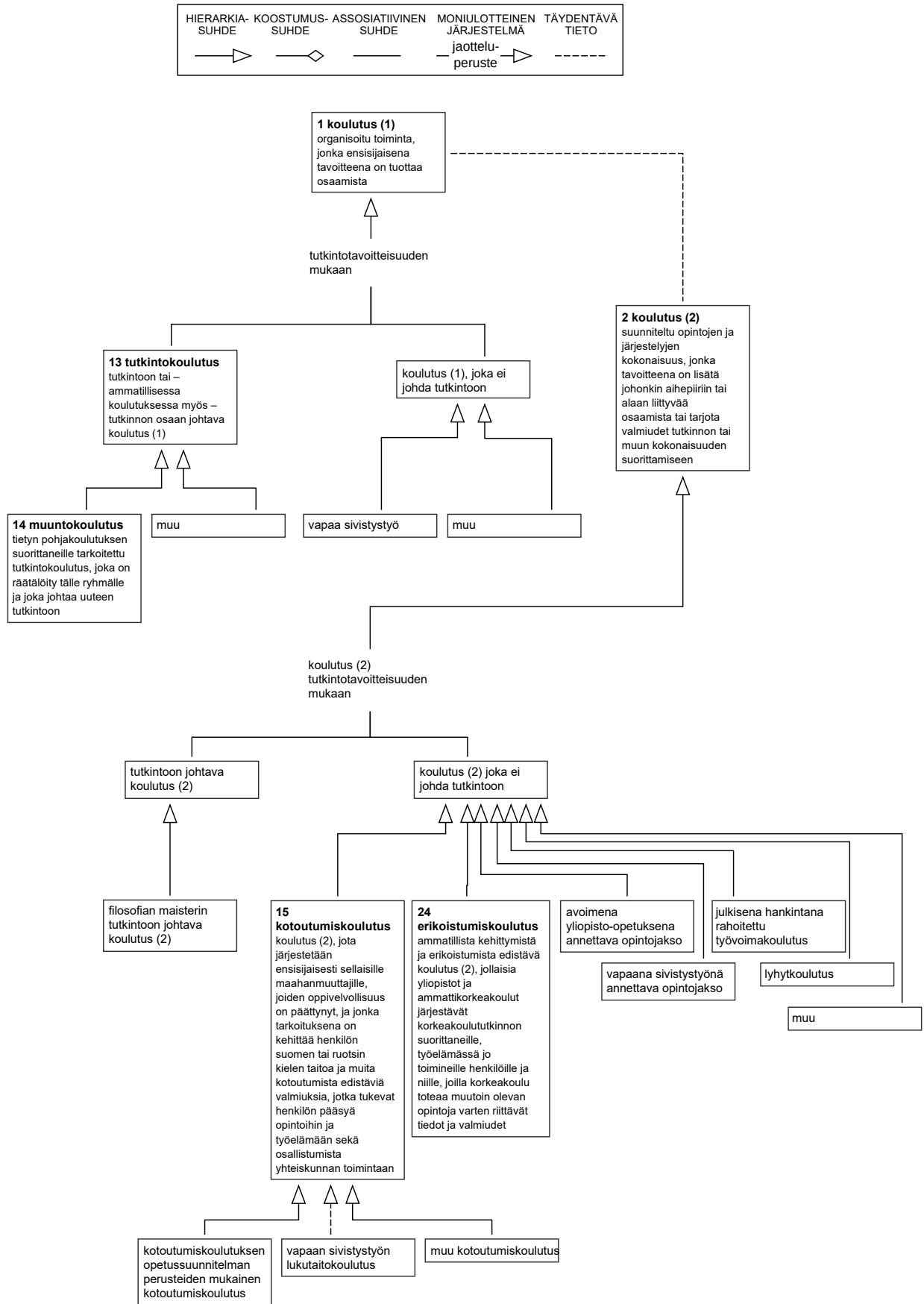
Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) [kotoutumiskoulutus](#)-käsitteen kanssa. Luettu 15.11.2023.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Kotoutumisen sanaston [kotoutumiskoulutus](#)-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsittekaaviot: [Koulutus \(1\)](#) ja [koulutus \(2\)](#) tutkintotavoitteisuuden mukaan ja [Työvoimakoulutus](#)

Riina-terminologi 1/24: sv termiehdotus tarkistettava

Riina-terminologi 1/24: en termiehdotus tarkistettava

Käsitejärjestelmäkaavio 5. Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.

1.5 Työvoimakoulutus

16

työvoimakoulutus

ei: työvoimapolitiittinen koulutus (vanhentunut)

sv arbetskraftsutbildning

en labour market training

määritelmä

työmarkkinoiden, ja työnantajien ja työnhakijoiden tarpeisiin suunniteltu, ensisijaisesti työttömille ja työttömyysuhan alaisille henkilöille suunnattu *koulutus (1)*, jonka opiskelijavalinnasta päättää työvoimaviranomainen

huomautus

Työvoimakoulutuksen tavoite on parantaa työnhakijoiden ja avoimien työpaikkojen kohtaantoa työmarkkinoilla.

Työvoimakoulutus voidaan jakaa *ammattilliseen työvoimakoulutukseen* ja *kotoutumiskoulutukseen*. Ensin mainitun tavoitteena on kehittää ja täydentää henkilön ammatillisia valmiuksia hänen työllistymisensä tai yrittäjäksi ryhtymisensä edistämiseksi ja jälkimmäisen tavoitteena tukea maahanmuuttajan kotoutumista.

Työvoimakoulutus voidaan rahoittaa 1) kokonaan työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) budjettipääloukan varoilla, 2) yhdistetysti TEMin budjettipääloukan varoilla ja työnantajan rahoituksella tai 3) kokonaan opetus- ja kulttuuriministeriön budjettipääloukan varoilla, joihin sisältyy valtionrahoituksen lisäksi kuntarahoitusosuus. Lisäksi työvoimakoulutusta voidaan toteuttaa 4) Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoituksella.

Työvoimakoulutus on pääosin ammatillisesti suuntautunutta työvoimakoulutusta.

Työvoimakoulutuksesta ja sen opiskelijavalinnasta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) 31.12.2024 saakka ja työvoimapolitiittien järjestämisestä annetussa laissa (380/2023) 1.1.2025 lähtien. *Valtionosuusrahoitetusta työvoimakoulutuksesta* säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017).

Työvoimakoulutukseen hakeudutaan edellä mainituissa laeissa säädetyllä ja työvoimaviranomaisen ilmoittamalla tavalla.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *työvoimakoulutus*-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c37

Käsitekaaviot: [Koulutus \(1\) järjestäjän, tavoitteen, rahoittajan ja tutkintotavoitteisuuden mukaan ja Työvoimakoulutus](#)

17

<työvoimakoulutus>

kartoitusjakso; koulutustarpeen ja soveltuvuuden arviointijakso (uudistermi)

sv utredningsperiod; kartläggning; kartläggningsfas

määritelmä

työvoimakoulutuksen alkuvaiheen jakso, jossa arvioidaan yhtäältä henkilöasiakkaan työllistymiseen liittyvää palvelutarvetta, hänen soveltuvuuttaan ja kelpoisuuttaan kyseiselle alalle ja kyseiseen *koulutukseen (2)* sekä toisaalta työnantajaorganisaation työllistämiseen tai henkilöstön kehittämiseen liittyvää palvelutarvetta

huomautus

Henkilöasiakkaan työllistymiseen liittyvää palvelutarvetta ja hänen soveltuvuuttaan ja kelpoisuuttaan alalle ja koulutukseen (2) arvioidaan sekä kyseisen koulutuksen (2) opiskelijavalintanäkökulmasta että asiakkaan työllistyvyyden näkökulmasta.

Kartoitusjakson jälkeen osa opiskelijaksi hakeneista jatkaa varsinaiseen ammatillisesti suuntautuneeseen tai kotoutumista edistävään työvoimakoulutukseen ja osalle tarjotaan muuta koulutusta (2) tai muita soveltuvia palveluita.

Käsitteen tunnus: c38

Käsitekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

18

ammattillinen työvoimakoulutus; ammatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus

sv yrkesinriktad arbetskraftsutbildning

en vocational labour market training

määritelmä

työvoimakoulutus, jonka tavoitteena on kehittää ammatillista osaamista

huomautus

Ammattillinen työvoimakoulutus voi olla tutkintoon tai *tutkinnon osaan* johtavaa *tutkintokoulutusta* taikka *koulutusta (1)*, joka ei johda tutkintoon eikä tutkinnon osaan. Ainoastaan opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama työvoimakoulutus voi johtaa tutkintoon tai tutkinnon osaan.

Ammattillinen työvoimakoulutus voi olla *valtionosuusrahoitettua työvoimakoulutusta*, *yhteishankintakoulutusta* tai *kehittämiskoulutusta*. Myös *kotoutumiskoulutusta* voidaan joissakin tapauksissa pitää ammatillisena työvoimakoulutuksena.

ammattillisesti suuntautunut työvoimakoulutus: Termiä ammatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus käytetään esimerkiksi tilanteissa, joissa ammatillisten sisältöjen ja yleissivistävien sisältöjen osuudet koulutuksessa ovat keskenään lähes yhtä suuret.

Käsitteen tunnus: c40

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

19

ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus; ammatillisia valmiuksia lisäävä työvoimakoulutus

määritelmä

ammattillinen työvoimakoulutus, joka ei johda tutkinnon eikä *tutkinnon osan* suorittamiseen

huomautus

Käsitteen tunnus: c61

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

20

rekrytoiva työvoimakoulutus; rekrytoiva koulutus; rekrytointikoulutus

sv rekryteringsutbildning

en recruitment training

määritelmä

ammattillinen työvoimakoulutus, jossa osallistujien osaamistavoitteet on määritelty yhden tai useamman koulutusta rahoittavan työnantajaorganisaation henkilöstörekrytointitarpeen perusteella

huomautus

Rekrytoivassa työvoimakoulutuksessa työnantajalla on tarve henkilöstölle ja työnantaja pyrkii rekrytoimaan koulutukseen osallistujien joukosta uutta, osaavaa työvoimaa.

Rekrytoiva työvoimakoulutus toteutetaan tyypillisesti *yhteishankintakoulutuksena*.

Yhteishankintakoulutuksena toteutettavaa rekrytoivaa työvoimakoulutusta on esimerkiksi koulutustuote RekryKoulutus.

Käsitteen tunnus: c47

Käsittekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

21

kehittämiskoulutus; KEKO-koulutus

hakusana: Further Educated with Companies -koulutus; F.E.C.-koulutus

määritelmä

rekrytoiva työvoimakoulutus, jossa työnantajaorganisaatiolla on liiketoimintansa osa-alueen kehittämistarve ja jossa osallistuja, jolla on kyseiseen kehittämistarpeeseen liittyvää asiantuntijuutta, saa työnantajaorganisaatiossa mahdollisuuden täydentää erityisosaamistaan pääosin työssä *oppimisen* kautta

huomautus

Kehittämiskoulutuksessa hankintasopimuksen osapuolina ovat koulutuspalvelun tuottaja ja valtio, eli työnantaja ei ole maksavana osapuolena koulutuksen hankintasopimuksessa. Kehittämiskoulutukseen osallistuminen on kuitenkin maksullista myös työnantajalle: koulutuksen toteuttajan ja työnantajan välisen sopimuksen mukaan työnantaja kustantaa kehittämiskoulutukseen sisältyvän opiskelijan ohjaamisen työpaikalla.

Esimerkki kehittämiskoulutuksena järjestettävästä työvoimakoulutustuotteesta on Further Educated with Companies -koulutus. Further Educated with Companies (lyhenne F.E.C) on Uudenmaan ELY-keskuksen rekisteröimä tuotemerkki.

Käsitteen tunnus: c48

Käsitekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

22

yhteishankintakoulutus

määritelmä

ammattillinen työvoimakoulutus, joka on valtion ja työnantajaorganisaation yhdessä rahoittama ja jossa osallistujien osaamistavoitteet on määritelty koulutusta rahoittavan työnantajaorganisaation tai koulutusta rahoittavien työnantajaorganisaatioiden henkilöstöön vaikuttavan erityistilanteen perusteella

huomautus

Erityistilanteita ovat esimerkiksi liiketoiminnan kehittäminen ja kasvattaminen ja niihin liittyvä henkilöstön rekrytointi, liiketoiminnan sopeuttaminen tuotannollisista tai taloudellisista syistä, henkilöstön *osaamisen* lisääminen työurien pidentämiseksi ja henkilöstökierron tukeminen.

Työvoimakoulutuksen yhteishankinnasta on säädetty laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012).

Yhteishankintakoulutuksina järjestettäviä työvoimakoulutustuotteita ovat esimerkiksi RekryKoulutus, MuutosKoulutus, TäsmäKoulutus ja Vaihtovalmennus.

Käsitteen tunnus: c43

Käsitekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

23

valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus; VOS-työvoimakoulutus

määritelmä

työvoimakoulutus, joka rahoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestäjälle myöntämällä rahoituksella

huomautus

Opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen järjestäjälle myöntämä rahoitus voi olla valtionosuutta, kuntien rahoitusosuutta tai yksityiselle koulutuksen järjestäjälle tai kuntayhtymälle myönnettävää rahoitusta.

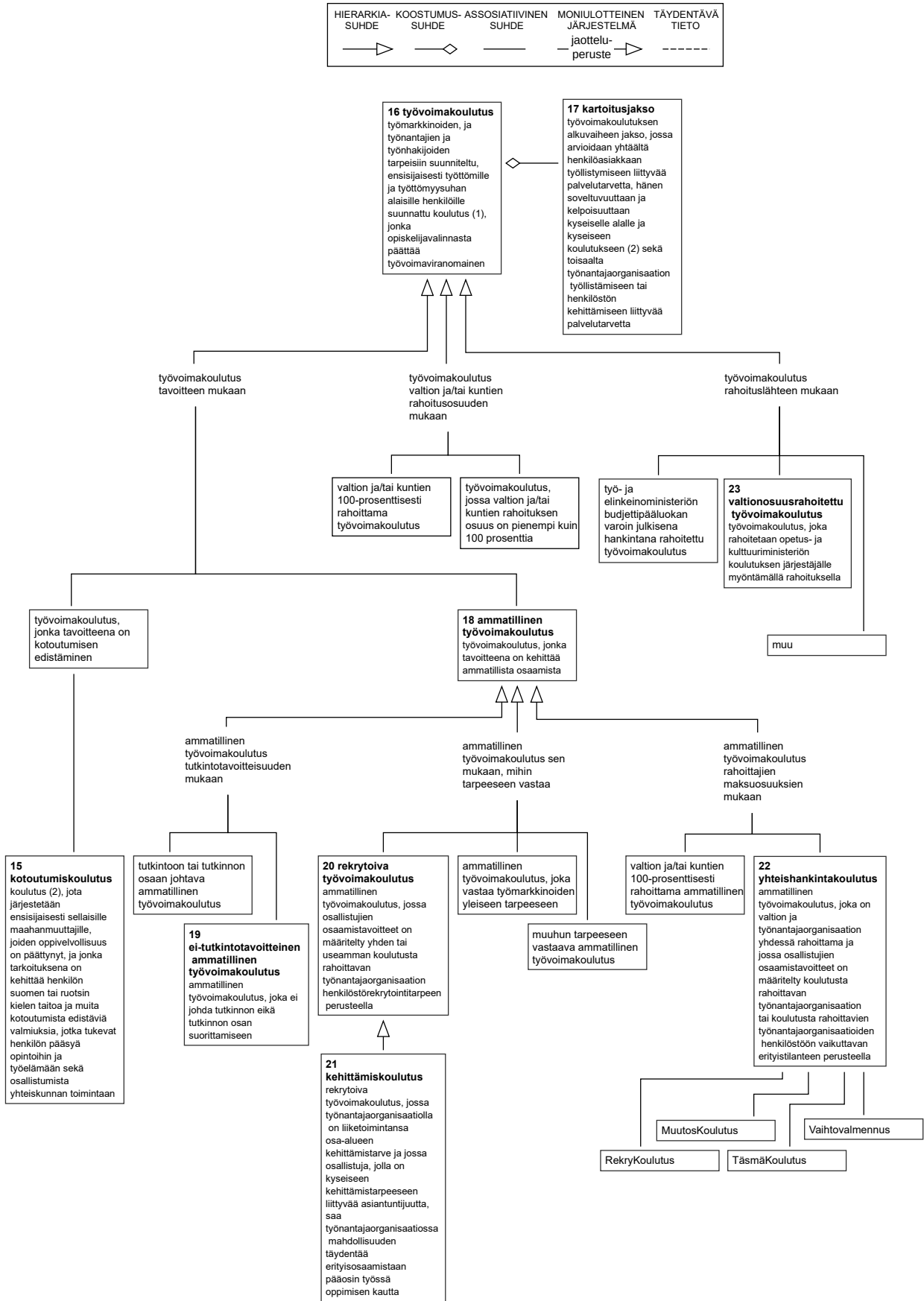
Valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus on aina *ammattillista työvoimakoulutusta*.

Valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus voi olla tutkintoon tai tutkinnon osaan johtavaa.

Valtionosuusrahoitettuna työvoimakoulutuksena ei järjestetä *yhteishankintakoulutusta*, *kehittämiskoulutusta* (esimerkiksi F.E.C.-koulutusta) eikä *oppisopimuskoulutusta*.

Käsitteen tunnus: c58

Käsitekaavio: [Työvoimakoulutus](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 6. Työvoimakoulutus.

24

erikoistumiskoulutus; korkeakoulujen erikoistumiskoulutus (uudistermi)

ei: erikoistumisopinnot *pl* (vanhentunut)

sv specialiseringsutbildning; specialiseringsstudier *pl*

en professional specialisation education; specialist education; specialist training <lääketieteen koulutukset>

määritelmä

ammattillista kehittymistä ja erikoistumista edistävä [koulutus \(2\)](#), jollaisia yliopistot ja ammattikorkeakoulut järjestävät korkeakoulututkinnon suorittaneille, työelämässä jo toimineille henkilöille ja niille, joilla korkeakoulu toteaa muutoin olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet

huomautus

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) [erikoistumiskoulutus](#)-käsitteen kanssa. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c64

Käsittekaaviot: [Koulutus \(2\) -käsitteen alakäsitteitä](#) ja [Koulutus \(1\) ja koulutus \(2\) tutkintotavoitteisuuden mukaan](#)

1.6 Työelämässä oppiminen

25

työelämässä oppiminen; työssä oppiminen; > työpaikalla oppiminen

hakusana: työelämä

- sv lärande i arbetslivet; inläring i arbetslivet; inläring i yrkeslivet; inläring i arbetet
<työssäoppiminen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla>; lärande i arbetet <työssäoppiminen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla>
- en work-based learning; on-the-job learning

määritelmä

oppiminen, jota tapahtuu, kun henkilö osallistuu työelämään

huomautus

Määritelmän sanalla työelämä viitataan erityisesti ansiotyöhön, mutta myös yleisemmin työntekoon yhteiskuntaelämän muotona. Työelämään osallistuminen kattaa siis myös esimerkiksi vapaaehtoistyöhön osallistumisen.

Työelämässä oppimista voi tapahtua muodollisen *koulutuksen (1)* yhteydessä tai muulla tavoin.

Formaalien koulutuksen (1) yhteydessä työelämässä oppimista tapahtuu esimerkiksi, kun henkilö osallistuu *oppisopimuskoulutukseen*, *koulutussopimukseen perustuvaan koulutukseen*, *korkeakouluharjoitteluun* tai *työvoimakoulutukseen liittyvään työssäoppimiseen*. Tällöin kyseessä on usein määrämuotoinen, sovittu, suunnitelmallinen, tavoitteellinen ja ohjattu *osaamisen* hankkiminen.

Työelämässä oppimista tapahtuu myös muodollisen koulutuksen (1) ulkopuolella, esimerkiksi työpaikan arjessa arkioppimisen muodossa.

Työelämässä oppimiseen kuuluvat myös esimerkiksi työpaikalla toteutettavat *koulutukset (2)*, jotka saattavat olla henkilöstölle pakollisia ja joiden avulla ylläpidetään tai päivitetään henkilöstön osaamista. Esimerkkejä tällaisista koulutuksista (2) ovat pelastustoimen henkilöstön ja ensihoitajien ylläpitokoulutukset. Myös henkilöstölle vapaaehtoiset koulutukset, kuten tietojenkäsittelykurssit, kuuluvat työelämässä oppimisen piiriin. Lisäksi esimerkiksi perehdytys, jollainen työnantajan tulee järjestää työntekijälle palvelussuhteen alkaessa, on osa työelämässä oppimista.

työpaikalla oppiminen: Termi työpaikalla oppiminen on suppeampi kuin työelämässä oppiminen tai työssä oppiminen. Termiä työpaikalla oppiminen käytetään yleensä nimenomaan ansiotyön suorittamispaikalla tapahtuvasta oppimisesta, ei esimerkiksi vapaaehtoistyössä tapahtuvasta oppimisesta.

Käsitteen tunnus: c631

Käsitekaaviot: [Työelämässä oppiminen](#) ja [Oppiminen](#)

Riina-terminologi 1/24: sv termiehdotus tarkistettava

Riina-terminologi 1/24: en termiehdotus tarkistettava

Riina-terminologin kommentti sv-kielityöryhmälle 11.3.2024: OKSAn 3. laitoksessa varsinainen määritelty käsite on työpaikalla järjestettävä koulutus (jonka alakäsitteitä ovat oppisopimuskoulutus ja koulutussopimukseen perustuva koulutus). Työelämässä oppiminen on mainittu samassa tietueessa lähikäsitteenä, joka poikkeaa määritellystä käsitteestä, ja työelämässä oppimiselle on annettu myös vastineita ruotsiksi. Kuitenkin vastineet kannattaa tarkistaa nyt JO-työssä, kun tiedetään tarkemmin työelämässä oppiminen -käsitteen määritelmä.

Riina-terminologin kommentti en-kielityöryhmälle 11.3.2024: OKSAn 3. laitoksessa määritelty käsite on työpaikalla järjestettävä koulutus (jonka alakäsitteitä ovat oppisopimuskoulutus ja koulutussopimukseen perustuva koulutus). Työelämässä oppiminen on mainittu samassa tietueessa lähikäsitteenä, joka poikkeaa määritellystä käsitteestä, mutta työelämässä oppimiselle ei ole annettu vastinetta englanniksi. Opetushallinnon sanastosta löytyy "work-based learning" ja "on-the-job learning" vastineina käsitteelle työpaikalla tapahtuva oppiminen.

26

oppisopimuskoulutus

hakusana: sopimus oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä

sv läroavtalsutbildning

en apprenticeship training

määritelmä

ammattillinen koulutus, jossa opiskelijan *osaamisen* hankkiminen järjestetään pääosin tai kokonaan työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ja jossa opiskelija on työnantajaan työsopimussuhteessa, virkasuhteessa tai virkasuhteeseen verrattavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa tai toimii yrittäjänä

huomautus

Määritelmän sana 'pääosin' viittaa siihen, että oppisopimuskoulutuksessa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä tapahtuvaa oppimista täydennetään tarvittaessa muissa oppimisympäristöissä, kuten oppilaitoksessa, tapahtuvalla osaamisen hankkimisella. Tässä mielessä oppisopimuskoulutus poikkeaa *koulutussopimukseen perustuvasta koulutuksesta*.

Yrittäjälle voidaan järjestää oppisopimuskoulutusta omassa yrityksessään, jos ammatillisen koulutuksen järjestäjä ja yrittäjä siitä kirjallisesti sopivat (eli tekevät sopimuksen oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä).

Oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan viikoittaisen työajan tulee olla keskimäärin vähintään 25 tuntia.

Työpaikalla järjestettävää oppisopimuskoulutusta täydennetään muissa oppimisympäristöissä tapahtuvalla osaamisen hankkimisella.

Oppisopimuskoulutuksessa opiskelijan tulee olla 15 vuotta täyttänyt. Oppisopimuskoulutus perustuu työnantajan ja opiskelijan väliseen oppisopimukseen sekä koulutuksen järjestäjän ja työnantajan väliseen sopimukseen oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä.

Oppisopimuskoulutusta voivat toteuttaa vain opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvan saaneet koulutuksen järjestäjät.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *oppisopimuskoulutus*-käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c632

Käsitekaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

27

koulutussopimukseen perustuva koulutus

hakusana: koulutussopimuskoulutus

sv utbildning som grundar sig på utbildningsavtal

en training based on a training agreement

määritelmä

koulutus (1), jossa opiskelijan *osaamisen* hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ja jossa perustana on koulutustoimijan ja työpaikan välinen *koulutussopimus*

huomautus

Koulutussopimus on käytössä sekä toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa että yliopistoissa. Näin ollen koulutussopimukseen perustuva koulutus voi olla ammatillista koulutusta tai korkeakoulutusta.

Vrt. *korkeakouluharjoittelu*.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *koulutussopimukseen perustuva koulutus* -käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c633

Käsitekaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

Riina-terminologi 1/24: en termiehdotus tarkistettava

28

koulutussopimus

sv utbildningsavtal; UA (2)

en training agreement

määritelmä

koulutustoimijan ja työpaikan välinen kirjallinen määräaikainen sopimus opiskelijan *osaamisen* hankkimisesta työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä

huomautus

Ammatillisessa koulutuksessa koulutussopimukseen kuuluu, että opiskelija hankkii osaamista työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ilman, että on työsuhteessa työpaikkaan. Yliopistoissa koulutussopimuksia tehdään esimerkiksi lääkäreiden *erikoistumiskoulutuksen* suorittamiseksi kliinisessä ympäristössä. Yliopistojen sopimuksiin kuuluu, että opiskelija solmii työnantajaansa normaalin työsuhteen.

Ammatillisessa *tutkintokoulutuksessa* ja työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa koulutussopimus sovitaan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisesti *tutkinnonosa-* tai koulutuksenosakohtaisesti. Koulutussopimukseen liitetään opiskelijan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma siltä osin kuin se koskee koulutussopimukseen perustuvaa *koulutusta* (2). Henkilökohtaisesta osaamisen kehittämissuunnitelmasta ilmenevät ne käytännön työtehtävät, joita tekemällä opiskelija voi saavuttaa tavoitteeksi asetetun osaamisen.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *koulutussopimus-* käsitteen kanssa. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c1232

Luokka: <ammattillinen koulutus>, <korkeakoulut>

Käsittekaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

29

korkeakouluharjoittelu; < työharjoittelu; > ammattikorkeakouluharjoittelu

sv högskolepraktik; arbetspraktik; praktik <korkeakoulut>

en traineeship <korkeakoulut>; traineeship for university students <yliopistojen korkeakouluharjoittelu>; internship /US/ <korkeakoulut, erityisesti lääketiede ja eläinlääketiede>; placement; job placement; work-study (?)

määritelmä

korkeakoulussa suoritettavaan, tutkintoon johtavaan *koulutukseen* (2) sisältyvä, kestoltaan määritelty jakso, jonka aikana opiskelijan *oppiminen* tapahtuu korkeakoulun hyväksymällä työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä

huomautus

Korkeakouluharjoittelu on pääosin palkallista. Korkeakouluharjoittelusta tehdään sopimus korkeakoulun, työnantajaorganisaation ja opiskelijan välillä, ja harjoitteluun voi liittyä myös harjoittelijan ja työnantajaorganisaation välinen sopimus.

työharjoittelu: Sanaa työharjoittelu käytetään yleis- ja puhekielessä myös muiden koulutusasteiden kuin korkeakoulujen työelämässäoppimisjaksoista.

Käsitteen tunnus: c67

Käsittekaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

Riina-terminologi 1/24: sv termiehdotus tarkistettava

Riina-terminologi 1/24: en termiehdotus tarkistettava

30

työvoimakoulutukseen liittyvä työssäoppiminen; työvoimakoulutukseen sisältyvä työssäoppiminen

määritelmä

työvoimakoulutukseen sisältyvä, sopimukseen perustuva jakso, jonka aikana opiskelijan *osaamisen* hankkiminen tapahtuu työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä

huomautus

Työssäoppimisesta tehdään määräaikainen kirjallinen sopimus työvoimakoulutuksen tuottajan, työssäoppimisjakson toteuttajan ja opiskelijan välillä. Sopimuksessa tulee sopia muun muassa työssäoppimisen tavoitteista, suoritusajasta ja -paikasta sekä työssäoppimisen aikana suoritettavista tehtävistä. Sopimuksessa tulee sopia myös muun muassa henkilöstä, joka vastaa osallistujan ohjauksesta ja valvonnasta.

Samaan tapaan kuin ennen koulutussopimusjaksoa (ks. *koulutussopimukseen perustuva koulutus*), myös ennen työvoimakoulutukseen liittyvää työssäoppimisjaksoa sovitaan, mitä osaamista opiskelija jakson aikana hankkii.

Käsittekaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

31

työpaikalla järjestettävä ohjaus; työpaikkaohjaus

sv arbetsplatshandledning

en workplace tutoring

määritelmä

muodolliseen *koulutukseen (1)* liittyvässä *työelämässä oppimisessa* annettava ohjaus, joka pyrkii edesauttamaan oppijan *osaamiseen* liittyvien tavoitteiden saavuttamista

huomautus

Määritelmässä mainittua muodolliseen koulutukseen (1) liittyvää työelämässä oppimista ovat muun muassa *oppisopimuskoulutus*, *koulutussopimukseen perustuva koulutus*, *korkeakouluharjoittelu* ja *työvoimakoulutukseen liittyvä työssäoppiminen*.

Työpaikalla järjestettävän ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa osaamisen hankkimisessa ja valmistaa opiskelijaa mahdolliseen näyttöön.

Työpaikalla järjestettävää ohjausta voivat antaa työpaikan ja koulutusorganisaation nimetyt henkilöt sekä muut opiskelijan oppimista tukevat työpaikkaan tai koulutusorganisaatioon kuuluvat henkilöt.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *työpaikalla järjestettävä ohjaus* -käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

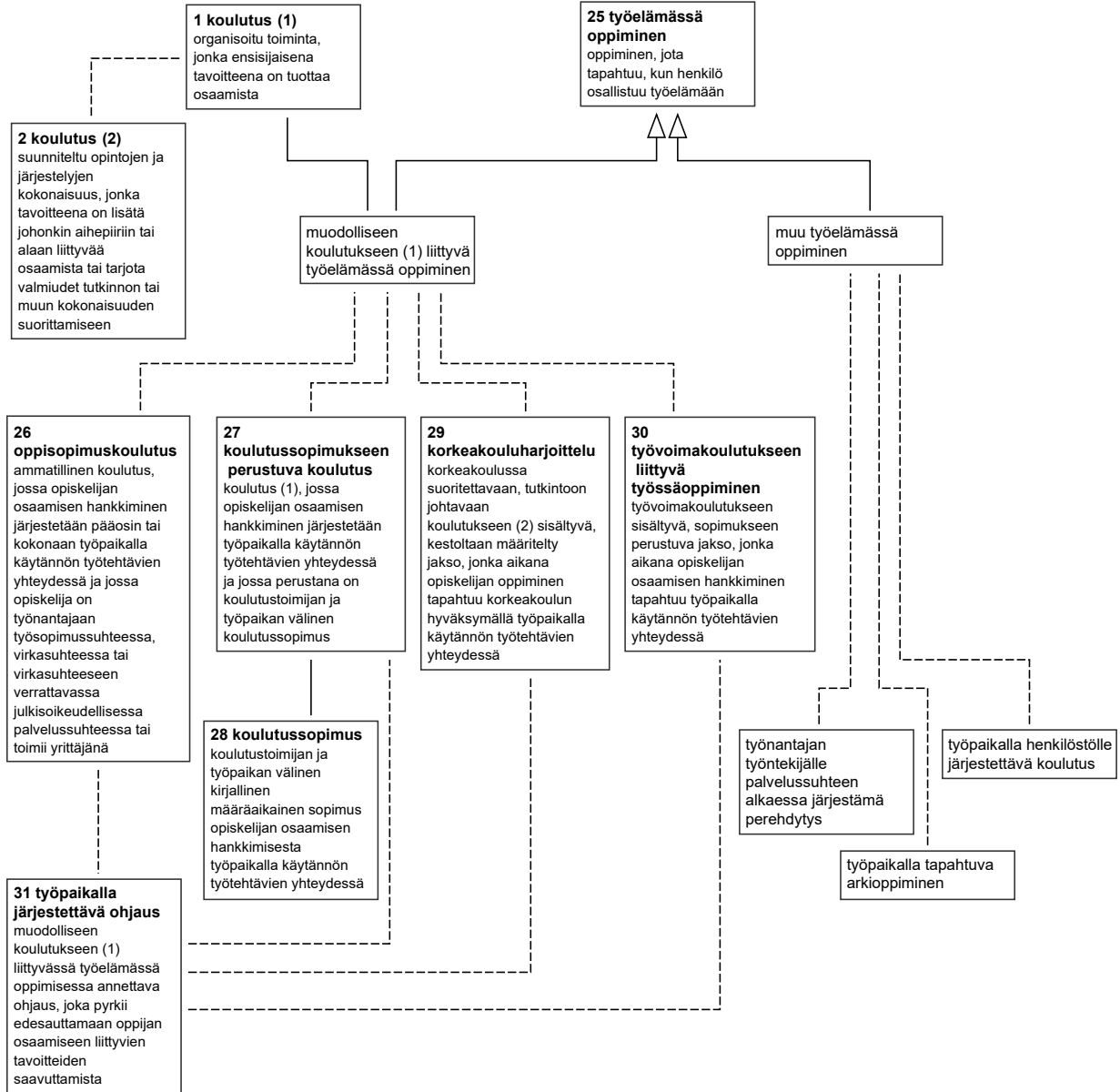
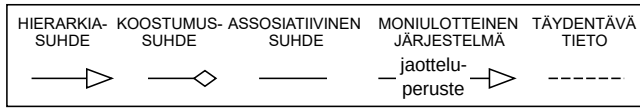
Käsitteen tunnus: c66

Käsittekaavio: [Työelämässä oppiminen](#)

Riina-terminologi 1/24: sv termiehdotus tarkistettava

Riina-terminologi 1/24: en termiehdotus tarkistettava

Riina-terminologin kommentti sv-kielityöryhmälle 11.3.2024: OKSAn 3. laitoksessa on käsite työpaikalla järjestettävä ohjaus, ja sille on siellä ruotsin vastine, mutta kannattaa nyt vielä varmistaa, että ruotsin termiin ei tarvita muutosta (tai esim. toista termiä synonyymiksi), vaikka Jatkuvan oppimisen sanastossa käsitteen määritelmä on hieman eri kuin OKSAssa. Jatkuvan oppimisen sanaston mukaan työpaikalla järjestettävä ohjaus liittyy muuhunkin kuin oppisopimuskoulutukseen ja koulutussopimukseen perustuvaan koulutukseen - sitä voi sisältyä myös muun muassa TEMin hallinnonalan *työvoimakoulutukseen liittyvään työssäoppimiseen*.

Käsitejärjestelmäkaavio 7. Työelämässä oppiminen.

2 Osaamiskokonaisuuksia

32

osaamiskokonaisuus (1)

määritelmä

opinnoista tai hankituista [osaamisista](#) muodostuva kokonaisuus

huomautus

Osaamiskokonaisuus (1) on sisällöltään geneerinen ja lähellä yleiskieltä. Käsitettä käytetään muun muassa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla sovelletaan sen sijaan useammin kansalliseen tutkintojen viitekehykseen liittyvää käsitettä [osaamiskokonaisuus \(2\)](#).

Käsite osaamiskokonaisuus (1) kattaa laajat, vakiintuneet opintojen kokonaisuudet, kuten osaamiskokonaisuus (2); suppeammat kokonaisuudet, kuten [tutkinnon osa](#), [opintokokonaisuus](#), opintojakso ja moduuli; ja esimerkiksi sellaiset kokonaisuudet, jotka on muodostettu johonkin osaamistarpeeseen vastaamiseksi vaikkapa usean eri korkeakoulun tarjoamien opintokokonaisuuksien osista.

Käsitteen tunnus: c648

Käsittekaavio: [Osaamiskokonaisuuksia](#)

33

<tutkintojärjestelmä>

osaamiskokonaisuus (2)

sv samlade kompetenser *pl*

en competence module

määritelmä

tutkinto, [koulutuksen \(1\)](#) oppimäärä taikka tutkintoon rinnastettava tai muutoin laaja [osaamiskokonaisuus \(1\)](#), jonka osaamistavoitteista säädetään laissa tai säädetään tai määrätään lain nojalla ja joka on sijoitettu kansalliseen [osaamisen](#) tasoa kuvaavaan viitekehykseen

huomautus

Osaamiskokonaisuuksia (2) ovat ne tutkinnot, oppimäärät ja tutkintoon rinnastettavat tai muutoin laajat osaamiskokonaisuudet (1), joihin sovelletaan tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annettua lakia ([93/2017](#))

Lain (93/2017) mukaan osaamiskokonaisuudet (2) jaotellaan niiden edellyttämän osaamisen perusteella kahdeksaan vaativuustasoon Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä.

Käsitteen tunnus: c76

Käsittekaavio: [Osaamiskokonaisuuksia](#)

34

<ammatillinen koulutus>

tutkinnon osa

sv del av examen; examensdel

en qualification unit; unit <lyhyempi muoto ja EU-yhteyksissä käytettävä termi>; module <koulutuksen alan yleiskielessä>
not: subunit

määritelmä

työelämän toimintakokonaisuuksien pohjalle rakentuva arvioitava *osaamisen* kokonaisuus, jollaisista ammatillinen tutkinto muodostuu

huomautus

Sanaliittoa ”tutkinnon osa” käytetään eri koulutussektoreilla, mutta ammatillisessa koulutuksessa termi esiintyy tutkinnon perusteissa ja kyseessä on yo. tavalla määriteltävissä oleva käsite.

Ammatillisessa koulutuksessa tutkinnon osia ovat ammatillinen tutkinnon osa ja yhteinen tutkinnon osa. Ammatilliset tutkinnon osat puolestaan jakautuvat pakollisiin tutkinnon osiin ja valinnaisiin tutkinnon osiin.

Korkeakouluissa ammatillisen koulutuksen tutkinnon osa -käsitettä vastaa usein käsite *opintokokonaisuus*. Tietojärjestelmissä sekä ammatillisen koulutuksen tutkinnon osia että korkeakoulujen opintokokonaisuuksia pidetään yhdentyypisinä *koulutuksina (2)*. Ammatillisesta koulutuksesta poiketen korkeakouluja koskevat säännökset eivät kuitenkaan määrittele käsitettä tutkinnon osa. Korkeakouluissa tutkinnon osalla voidaan siis tarkoittaa periaatteessa mitä tahansa tutkintoa itseään pienempää osaa, eli käytännössä opintokokonaisuutta tai myös yksittäistä opintojaksoa.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *tutkinnon osa* -käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c74

Käsittekaaviot: [Koulutus \(2\) -käsitteen alakäsitteitä](#) ja [Osaamiskokonaisuuksia](#)

Riina-terminologi 1/24: sv termiehdotus tarkistettava

35

<korkeakoulut>

opintokokonaisuus

sv studiehelhet (2)

en study module (2)

määritelmä

korkeakoulututkintoon kuuluvien opintojen osa, joka muodostuu kahdesta tai useammasta yhtä tai useampaa aihepiiriä tai ongelma-aluetta käsittelevästä opintojaksosta

huomautus

Yliopistoissa opintokokonaisuuksia ovat esimerkiksi tietyn alan tai monitieteiset perusopinnot, aineopinnot ja syventävät opinnot.

Ammatillisessa koulutuksessa puhutaan opintokokonaisuuksien sijaan *tutkinnon osista*.

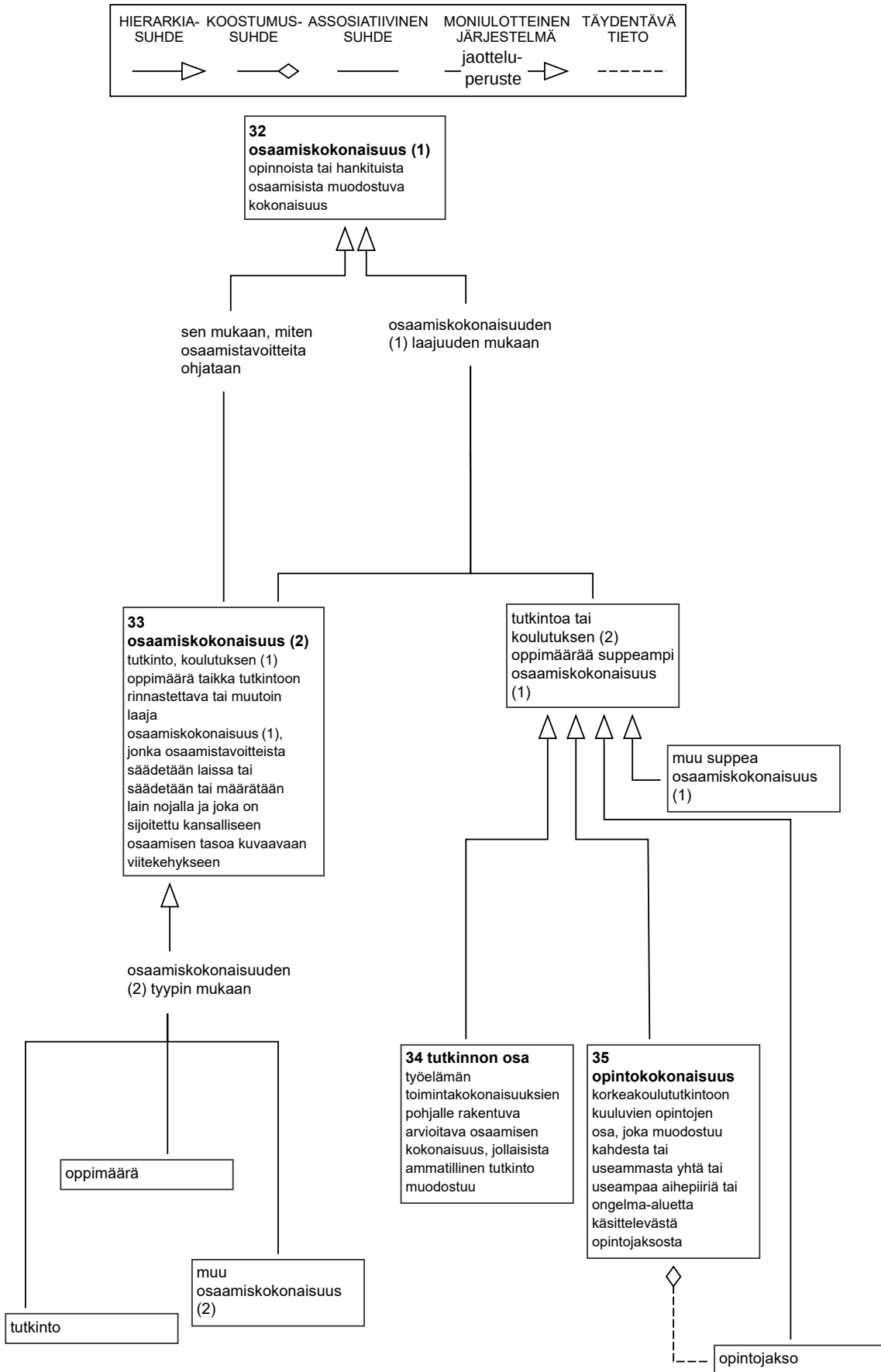
Tietojärjestelmissä sekä korkeakoulujen opintokokonaisuuksia että tutkinnon osia pidetään yhdentyypisinä *koulutuksina (2)*.

Laaja opintokokonaisuus voi sisältää osinaan myös toisia opintokokonaisuuksia.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *opintokokonaisuus*-käsitteen kanssa. Huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c75

Käsittekaaviot: [Koulutus \(2\) -käsitteen alakäsitteitä](#) ja [Osaamiskokonaisuuksia](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 8. Osaamiskokonaisuuksia.

3 Oppiminen

36

oppiminen

hakusana: oppimaan oppiminen

sv lärande; inläring; ~ lära sig *verb*

en learning

määritelmä

prosessi, jossa yksilö omaksuu tai hankkii uusia tietoja, taitoja, käyttäytymistä, arvoja tai mieltymyksiä tai muuttaa olemassa olevia

huomautus

Määritelmässä käytetyllä ilmaisulla ”omaksuu tai hankkii” viitataan laajaan kirjoon toimintoja: esimerkiksi lapsi voi tiedostamattomasti sisäistää aikuisen käyttäytymistä tai sisäistää aikuisen arvoja; lapsi, nuori tai aikuinen voi tietoisesti harjoitella taitoja ja hankkia tietoja; yksilö voi pyrkiä pääsemään eroon haitalliseksi kokemastaan tavasta tai totutella hyödylliseen käyttäytymismalliin.

Vrt. käsite oppimaan oppiminen, joka voidaan määritellä prosessiksi, joka edistää yksilön kykyä omaksua uusia tai muuttaa olemassa olevia tietoja, taitoja, käyttäytymistä, arvoja tai mieltymyksiä.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) [oppiminen](#)-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c88

Käsittekaavio: [Oppiminen](#)

37

jatkuva oppiminen; elinikäinen oppiminen; elämänlaajuinen oppiminen

mieluummin kuin: elämänlevyinen oppiminen

sv kontinuerligt lärande *n*; livslångt lärande *n* <kansainvälisissä yhteyksissä>; livslång inläring

en lifelong learning; continuous learning; lifewide learning

määritelmä

oppiminen, joka jatkuu yksilön koko elämänkaaren ajan ja jota tapahtuu eri elämänalueilla

huomautus

Jatkuva oppiminen alkaa jo ennen oppivelvollisuutta ja jatkuu esimerkiksi työelämästä eläkkeelle siirtymisen jälkeen elämänkaaren loppuun saakka. Määritelmässä käytetyllä ilmaisulla ”eri elämänalueilla” viitataan siihen, että jatkuvaa oppimista tapahtuu muodollisen koulutusjärjestelmän mukaisten *koulutusten (2)* ja *työelämässä oppimisen* lisäksi myös esimerkiksi epämuodollisissa koulutuksissa (2), harrastuksissa ja arjen toimissa.

jatkuva oppiminen ja elinikäinen oppiminen: Tässä määriteltynä käsitteeseen tai sitä hyvin lähellä oleviin käsitteisiin viittaava kansainvälinen termistö oli erityisesti vielä 1960 ja -70-luvuilla vaihtelevaa (mm. continuing education, lifelong education, permanent education). 1990-luvulta alkaen on yhdenmukaisemmin ja laajemmin alettu käyttää termiä lifelong learning; suomeksi elinikäinen oppiminen. Suomessa 2010-luvulla tämän rinnalle ja yleisesti käyttöön otettiin termi jatkuva oppiminen.

Termiä jatkuva oppiminen käytetään joskus myös tarkoittamaan tässä määriteltyä rajatumpaa käsitettä, esimerkiksi vain aikuisväestön oppimista, tai oppimista, joka vastaa erityisesti työmarkkinoiden sekä yksilöiden työelämään pääsyn tai työelämässä menestymisen tarpeisiin.

lifelong learning, continuous learning, lifewide learning: Kansainvälisissä yhteyksissä käytetään niin termiä lifelong learning kuin myös termiä continuous learning; ensinmainittu on yleisempi. Termi lifewide learning kuvaa käsitteen sisältöä varsin hyvin, mutta sitä käytetään suhteellisen vähän.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) **elinikäinen oppiminen** -käsitteen kanssa. Termit, määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 3.11.2023.

Käsitteen tunnus: c90

Käsittekaavio: [Oppiminen](#)

Riina-terminologi 1/24: sv termiehdotus tarkistettava

Riina-terminologi 1/24: en termiehdotus tarkistettava

Riina-terminologin kommentti sv-kielityöryhmälle 11.3.2024: OKSAn 3. laitoksessa julkaistiin käsite nimeltä elinikäinen oppiminen (sv livslångt lärande); jatkuva oppiminen -käsite jätettiin pohdittavaksi Jatkuvan oppimisen (JO) sanastotyössä. Jatkuvan oppimisen sanastotyössä puolestaan tultiin siihen tulokseen, että elinikäinen oppiminen ja jatkuva oppiminen ovat olennaisesti yksi ja sama käsite. Lisäksi JO-sanaston ja OKSAn välisessä vuoropuhelussa todettiin syksyllä 2023, että vaikka OKSAn käsitteen elinikäinen oppiminen ja JO-sanaston käsitteen jatkuva oppiminen kuvaukset (termi, määritelmä ja huomautukset) poikkeavat toisistaan, käsitteet ovat lähes toisiaan vastaavat. Nyt JO-sanaston vastinetyössä kannattaa pohtia, mitkä ruotsinkieliset termit otetaan kuvaamaan tätä JO-sanaston käsitettä, jolla on suomeksi nimityksinä sekä jatkuva oppiminen että elinikäinen oppiminen.

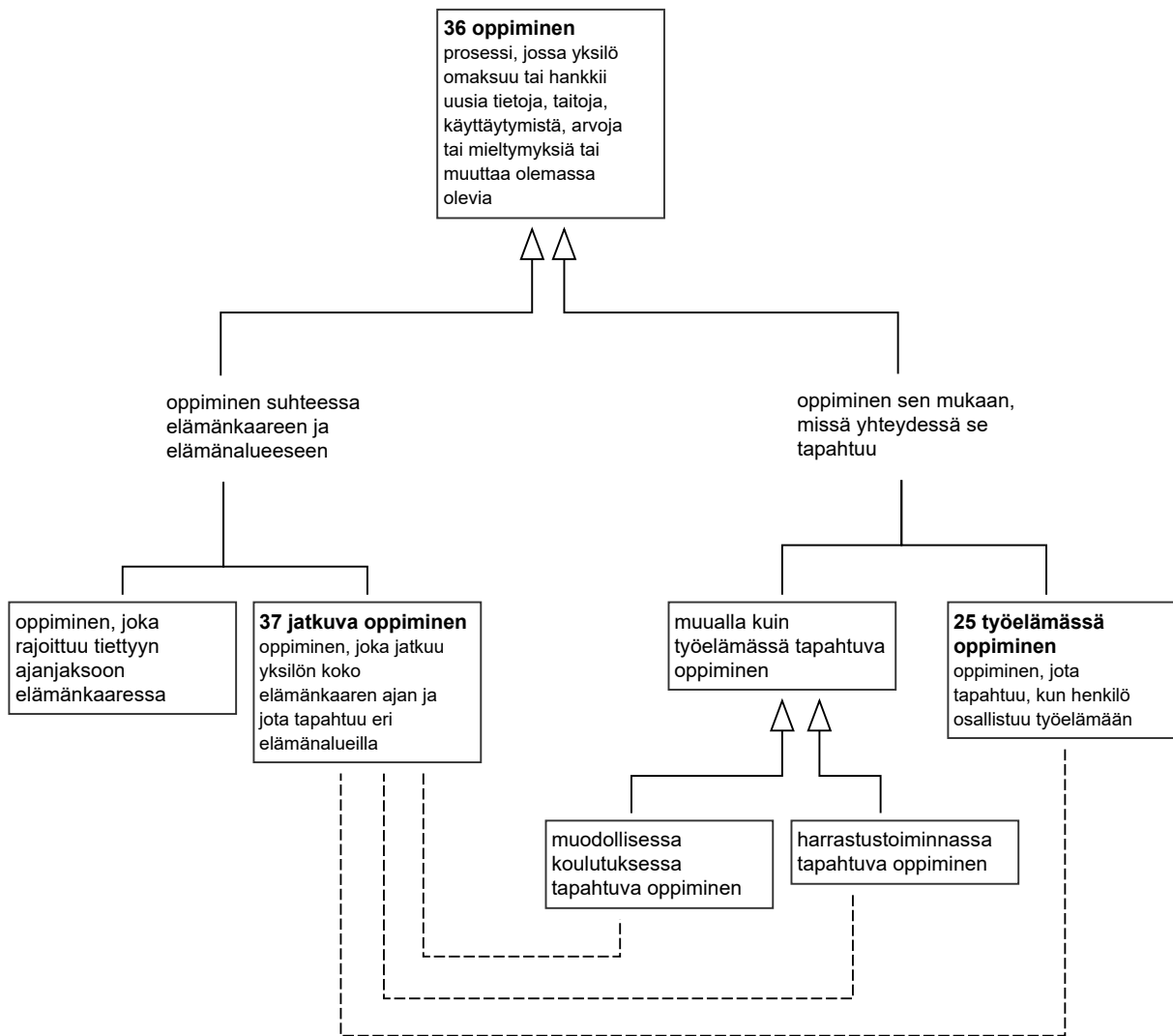
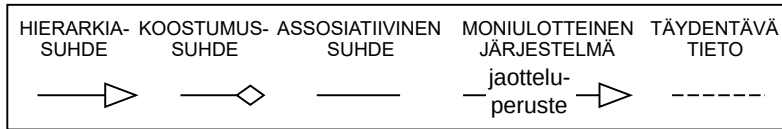
Riina-terminologin kommentti sv-kielityöryhmälle 11.3.2024: JO-sanaston lausuntokierroksella saimme Bildningsalliansenilta seuraavan palautteen: "Man kunde i samband med dessa begrepp också skriva in det faktum att i globala, europeiska och nordiska sammanhang används begreppet livslångt lärande."

Riina-terminologin kommentti en-kielityöryhmälle 11.3.2024: OKSAn 3. laitoksessa julkaistiin käsite nimeltä elinikäinen oppiminen (en lifelong learning; lifewide learning); jatkuva oppiminen -käsite jätettiin pohdittavaksi Jatkuvan oppimisen (JO) sanastotyössä. Jatkuvan oppimisen sanastotyössä puolestaan tultiin siihen tulokseen, että elinikäinen oppiminen ja jatkuva oppiminen ovat olennaisesti yksi ja sama käsite. Lisäksi JO-sanaston ja OKSAn välisessä vuoropuhelussa todettiin syksyllä 2023, että vaikka OKSAn käsitteen elinikäinen oppiminen ja JO-sanaston käsitteen jatkuva oppiminen kuvaukset (termi, määritelmä ja huomautukset) poikkeavat toisistaan, käsitteet ovat lähes toisiaan vastaavat. Nyt JO-sanaston vastinetyössä kannattaa pohtia, mitkä englanninkieliset termit otetaan kuvaamaan tätä JO-sanaston käsitettä, jolla on suomeksi nimityksinä sekä jatkuva oppiminen että elinikäinen oppiminen.

Riina-terminologin kommentti en-kielityöryhmälle 11.3.2024: JO-sanaston suomenkielinen työryhmä oli sitä mieltä, että kansainvälisesti on käytössä niin termi lifelong learning kuin myös termi continuous learning, mutta lifelong learning on yleisempi. Voitte varmaan tarvittaessa tutkailla tätä asiaa lisää.

Riina-terminologin kommentti en-kielityöryhmälle 11.3.2024: Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: englanninkielisistä vastineista: (continuing/permanent/recurrent) education-termi 1970-luvulta, OECD vaihtoi learningiksi 1980-luvulla.

Riina-terminologin kommentti en-kielityöryhmälle 11.3.2024: Jatkuvan oppimisen sanastotyöryhmä (lausuntojenkäsittelykokous) 12.10.2023: Edellisellä hallituskaudella (PM Marin) otettiin käyttöön brändinomaisesti käyttöön elinikäisen oppimisen sijaan termi jatkuva oppiminen, näin ollen suomeksi ovat synonyymit. Myös kv-yhteyksissä termejä lifelong learning ja continuous learning käytetään synonyymeina. Kuitenkaan EU:ssa termi continuous learning ei ole tullut käyttöön, vaikka sitä koetettiin mm. Suomen puheenjohtajuuskaudella viedä läpi.

Käsitejärjestelmäkaavio 9. Oppiminen.

4 Osaaminen ja kyvykkyys

38

<organisaatioiden kehittäminen>

kyvykkyys

en capability

määritelmä

organisaation kyky toimia tarkoituksenmukaisella tavalla tietyllä osa-alueella sekä hyödyntää henkilöstönsä *osaamista* ja muita resurssejaan, jotta tavoitteet saavutetaan

huomautus

Organisaatiolla voi olla esimerkiksi kyvykkyys tuottaa jonkin tietyn rekisterin ylläpito.

Organisaatioiden kyvykkyuden voidaan ajatella muodostuvan kolmesta osakokonaisuudesta, joita ovat toimintamallit ja prosessit, henkilöstö ja osaaminen sekä tiedot ja järjestelmät.

Tässä sanastossa on omaksuttu näkökulma, jonka mukaan organisaatioilla ajatellaan olevan kyvykkyksiä ja että käsite osaaminen puolestaan liittyy nimenomaan yksilöihin, ei organisaatioihin. Organisaation kyvykkyysiin vaikuttaa siis kuitenkin osaltaan myös sille työskentelevien henkilöiden osaaminen.

Käsitteen tunnus: c125

Käsittekaaviot: [Osaaminen ja kyvykkyys](#) ja [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

39

osaaminen; ~ kompetenssi <erityisesti kansainvälisissä yhteyksissä>

sv kompetens; kunnande

en competence

määritelmä

kokonaisuus, joka muodostuu yksilöllä olevista tiedoista ja taidoista sekä valmiuksista käyttää niitä tiettyyn tarkoitukseen

huomautus

Määritelmässä käytetyllä sanalla valmiudet viitataan muun muassa asenteisiin, arvoihin ja käyttäytymiseen.

Osaaminen karttuu muun muassa *koulutuksen* (1), työkokemuksen ja arkioppimisen kautta.

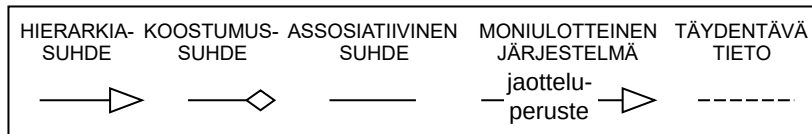
Määritelmässä mainittu "tietty tarkoitus" voi olla esimerkiksi työtehtävä tai ammatillinen tai henkilökohtainen kehittyminen.

Käsitteen tunnus: c95

Käsittekaaviot: [Osaaminen ja kyvykkyys](#), [Todistuksia](#) ja [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Riina-terminologin kommentti en-kielityöryhmälle 11.3.2024: standardien löydöksiä: 1)

Competency profile ISO 19011:2018, Guidelines for auditing management systems "Competency profile: A description of the knowledge, skills, and abilities (KSAs) required to perform a specific role or task." 2) Competence ISO 10006:2017, Quality management systems – Guidelines for quality management in projects "Competence: The ability to apply knowledge and skills to achieve a desired outcome." 3) Qualifications ISO 19790:2018, Conformity assessment – Requirements for bodies providing assessment and certification of competences "Qualification: A set of requirements for demonstrating the competence of an individual to perform a specific task or function." 4) Abilities ISO 45001:2018, Occupational health and safety management systems – Requirements "Ability: The power to do something, especially when used with reference to physical or mental qualities." 5) Skill set ISO 50001:2018, Energy management systems – Requirements "Skill set: A collection of skills, knowledge, and abilities."

38 kyvykkyys
organisaation kyky
toimia
tarkoituksenmukaisella
tavalla tietyllä
osa-alueella sekä
hyödyntää
henkilöstönsä osaamista
ja muita resurssejaan,
jotta tavoitteet
saavutetaan

39 osaaminen
kokonaisuus, joka
muodostuu yksilöllä
olevista tiedoista ja
taidoista sekä
valmiuksista käyttää
niitä tiettyyn
tarkoitukseen

Käsitejärjestelmäkaavio 10. Osaaminen ja kyvykkyys.

5 Pätevyys ja kelpoisuus

40

pätevyys; ammattipätevyys

sv behörighet; kompetens

en professional competence; occupational competence; vocational competence; vocational skill

määritelmä

ominaisuus, joka ilmentää sitä, että henkilöllä on riittävä *osaaminen*, jota edellytetään tietyssä ammatissa toimimiseksi, työhön tai työtehtävään valituksi tulemiseksi tai työn tai työtehtävän hoitamiseksi

huomautus

Pätevyyden saavuttaminen voi edellyttää esimerkiksi tietyn *koulutuksen (2)*, tutkinnon tai kokeen suorittamista tai tiettyä työkokemusta.

Pätevyyteen vaadittavat seikat voivat olla säädösperusteisia. Pätevyyteen vaadittavat seikat voivat olla myös työnantajan määräämiä. Joissakin tapauksissa pätevyiden perusedellytyksistä säädetään laissa ja niiden lisäksi voi olla työnantajakohtaisia pätevyysvaatimuksia.

Esimerkki pätevydestä, jonka saavuttamisen edellytyksistä on säännökset lainsäädännössä, on kuorma-autonkuljettajan ammattipätevyys.

Pätevyyksistä ylläpidetään rekistereitä, esimerkiksi Valviran ylläpitämät sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterit.

Käsitteet pätevyys ja *kelpoisuus* ovat toistensa lähikäsitteitä. Erona on muun muassa, että kelpoisuus on sisällöltään pätevyyttä laajempi käsite (pätevyys liittyy nimenomaan osaamiseen; kelpoisuuteen voi sisältyä muitakin ominaisuuksia, kuten ikä tai kansalaisuus) ja että kelpoisuus liittyy käsitteenä perinteisesti erityisesti virkoihin, virkasuhteisiin ja julkisen hallinnon työsuhteisiin tehtäviin.

Esimerkiksi henkilö voi olla luokanopettajaksi pätevä (hänellä on tehtävässä toimimiseen tarvittava osaaminen koulutuksen (2) ja työkokemuksen kautta) mutta ei kelpoinen (hänellä ei ole voimassaolevien kelpoisuusvaatimusten mukaista tutkintoa.)

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) *pätevyys*-käsitteen kanssa. Määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c106

Käsittekaaviot: [Pätevyys ja kelpoisuus](#), [Todistuksia](#) ja [Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä](#)

Riina-terminologi 1/24: sv termiehdotus tarkistettava

Riina-terminologin kommentti en-kielityöryhmälle 12.3.2024: OKSAn englannin kielityöryhmän kommentti: ”Karkea jako: jos suorittanut korkeakoulututkinnon, on professional competence; jos on ammattitutkinto, on vocational tai occupational. Ei kuitenkaan merkitä käyttökonteksteja, koska raja ei selvä.”

41

<julkisen hallinnon palvelussuhteet>

kelpoisuus; > virkakelpoisuus

hakusana: kelpoisuusehdot

sv behörighet

en eligibility (2); qualification (2); competence; ~ meet the requirements *verb*

määritelmä

ominaisuus, joka ilmentää sitä, että henkilö täyttää virkaan tai virkasuhteeseen nimitetyksi tulemisen edellytykset tai julkisen hallinnon työsuhteeseen tehtävään valituksi tulemisen edellytykset

huomautus

Esimerkiksi valtion tai kunnan virkaan nimitetyksi tulemisen edellytyksiä voidaan kuvata kelpoisuusehdoilla. Yleisiä, kaikkiin virkoihin liittyviä, kelpoisuusehtoja voivat olla esimerkiksi ikä, kielitaito ja kansalaisuus. Lisäksi voi olla erityisiä virkakohtaisia kelpoisuusehtoja, jotka voivat liittyä esimerkiksi suoritettuihin tutkintoihin tai tietynlaiseen kokemukseen tai perehtyneisyyteen.

Käsitteet kelpoisuus ja *pätevyys* ovat toistensa lähikäsitteitä. Erona on muun muassa, että kelpoisuus on sisällöltään pätevyyttä laajempi käsite (pätevyys liittyy nimenomaan *osaamiseen*; kelpoisuuteen voi sisältyä muitakin ominaisuuksia, kuten ikä tai kansalaisuus) ja että kelpoisuus liittyy käsitteenä erityisesti virkoihin, virkasuhteisiin ja julkisen hallinnon työsuhteisiin tehtäviin.

Käsitteen tunnus: c107

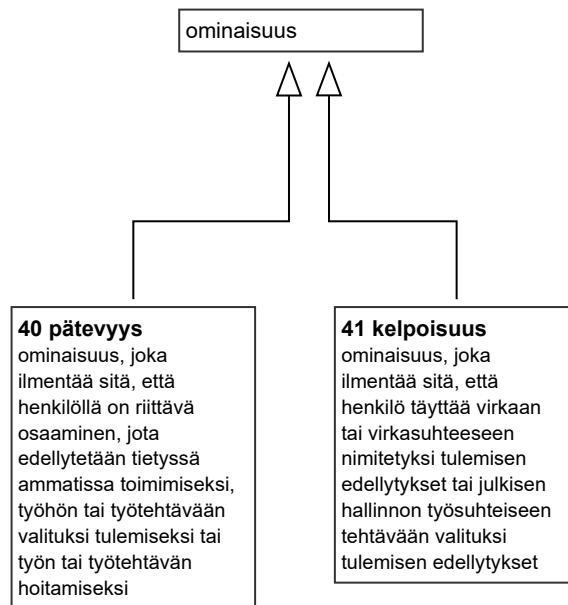
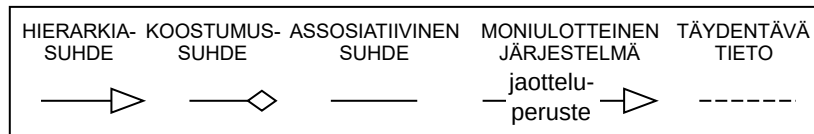
Käsitteekaaviot: [Pätevyys ja kelpoisuus](#) ja [Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä](#)

Riina-terminologi 1/24: sv termiehdotus tarkistettava

Riina-terminologi 1/24: en termiehdotus tarkistettava

Riina-terminologin kommentti sv-kielityöryhmälle 12.3.2024: Tässä on OKSAn 3. laitoksen kelpoisuus-käsitteen ruotsin vastineet, mutta ne täytyy kunnolla tarkistaa, sillä OKSAn *kelpoisuus*-käsite ja JO-sanaston kelpoisuus-käsite poikkeavat toisistaan. Eroihin kuuluu esimerkiksi se, että OKSAn kelpoisuus-käsitteeseen sisältyy myös se, että henkilö täyttää koulutukseen valituksi tulemisen edellytykset.

Riina-terminologin kommentti en-kielityöryhmälle 12.3.2024: Tässä on OKSAn 3. laitoksen kelpoisuus-käsitteen englannin vastineet, mutta ne täytyy kunnolla tarkistaa, sillä OKSAn *kelpoisuus*-käsite ja JO-sanaston kelpoisuus-käsite poikkeavat toisistaan. Eroihin kuuluu esimerkiksi se, että OKSAn kelpoisuus-käsitteeseen sisältyy myös se, että henkilö täyttää koulutukseen valituksi tulemisen edellytykset.

Käsitejärjestelmäkaavio 11. Pätevyys ja kelpoisuus.

6 Todistus

42

todistus (1)

määritelmä

jonkin seikan todistava asiakirja

huomautus

Todistus (1) toimii tässä sanastossa yläkäsitteenä *koulutukseen (1)* liittyville todistuksille (1), *työtodistukselle*, *pätevyystodistukselle* ja muun muassa osaamistodistukselle. Osaamistodistus-käsite on määritelty Opetus- ja koulutussanastossa (OKSA).

Käsitteen tunnus: c642

Käsitekaavio: [Todistuksia](#)

43

koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus; todistus (2)

hakusana: koulutusjärjestelmä

sv betyg *n* <arvioinnin sisältävä todistus>; intyg *n* <todistus ilman arviointia>

en certificate (3); diploma (2); report card; ~ licence

määritelmä

todistus (1), joka annetaan koulutusjärjestelmän mukaiseen *opetukseen* tai *koulutukseen (1)* osallistumisesta, *koulutuksen (2)*, tutkinnon, oppimäärän tai näytön suorittamisesta, *oppimisen* tai opintojen etenemisestä tai muusta oppijan koulutusprosessiin liittyvästä tapahtumasta tai seikasta

huomautus

Koulutusjärjestelmä on määritelty Opetus- ja koulutussanastossa (OKSA) seuraavasti: ”kokonaisuus, joka kattaa Suomessa lakisääteisesti tarjottavan varhaiskasvatuksen ja koulutuksen (1) sekä tiedot koulutuksen (1) eri vaiheiden suorittamisjärjestyksestä ja mahdollisesta ikäsidonaisuudesta sekä koulutuksen (1) vaiheiden kestosta”.

Esiopetuksessa käytettävä todistustyyppi on lukuvuoden päätteeksi annettava esiopetuksen osallistumistodistus.

Perusopetuksessa käytettävät todistustyytit ovat lukuvuositodistus, välitodistus, päättötodistus ja erotodistus sekä erityiseen tutkintoon liittyvät todistukset (1) eli todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta, todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä ja todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Ammatillisessa koulutuksessa todistustyytit ovat tutkintotodistus, todistus suoritetuista tutkinnon osista, todistus opiskelijan osaamisesta, todistus suoritetusta valmentavasta koulutuksesta, todistus suoritetuista koulutuksen osista ja todistus koulutukseen osallistumisesta (yhtäältä *tutkintokoulutukseen* ja toisaalta valmentavaan koulutukseen osallistumisesta). Lisäksi ammatillisessa koulutuksessa voidaan antaa todistus osaamisesta.

Lukiokoulutuksessa käytettävät todistustyytit ovat päättötodistus, todistus lukion oppiaineen oppimäärän suorittamisesta ja erotodistus. Päättötodistukseen voi sisältyä liitteinä muita todistuksia (1).

Korkeakouluissa käytettäviin todistustyypeihin kuuluu muiden muassa tutkintotodistus. Lisäksi korkeakouluissa annetaan todistuksia (1) esimerkiksi *erikoistumiskoulutuksen* suorittamisesta. Korkeakoulun (1) opiskelijalle voidaan antaa todistus suoritetuista opinnoista myös opiskelun kestäessä. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen todistuksista (1) säädetään asetuksissa [794/2004](#) ja [1129/2014](#).

Vapaassa sivistystyössä yleisimmin käytettäviä todistustyypejä ovat osallistumistodistus ja todistus opiskelijan osaamisesta.

Käsite on sisällöllisesti yhdenmukainen Opetus- ja koulutussanaston (OKSA) **todistus**-käsitteen kanssa. Termisuositukset, määritelmä ja huomautukset poikkeavat. Luettu 15.11.2023.

Käsitteen tunnus: c102

Käsittekaavio: [Todistuksia](#)

Riina-terminologi 1/24: sv termiehdotus tarkistettava

Riina-terminologi 1/24: en termiehdotus tarkistettava

Riina-terminologin kommentti sv-kielityöryhmälle 12.3.2024: Tässä on OKSAn 3. laitoksen *koulutusjärjestelmään kuuluvaan koulutukseen liittyvä todistus* -käsitteen ruotsin vastineet. Ne saattavat sinällään käydä sellaisinaan myös JO-sanastoon, mutta kun JO-sanastossa on (OKSasta poiketen) määritelty myös vieruskäsite ”muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus”, niin aiheuttaako tämä tarvetta tarkentaa myös koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus -käsitteen ruotsin vastineita?

Riina-terminologin kommentti en-kielityöryhmälle 12.3.2024: Tässä on OKSAn 3. laitoksen *koulutusjärjestelmään kuuluvaan koulutukseen liittyvä todistus* -käsitteen englannin vastineet. Ne saattavat sinällään käydä sellaisinaan myös JO-sanastoon, mutta kun JO-sanastossa on (OKSasta poiketen) määritelty myös vieruskäsite ”muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus”, niin aiheuttaako tämä tarvetta tarkentaa myös koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus -käsitteen englannin vastineita?

44

muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus

määritelmä

todistus (1), joka annetaan muuhun kuin koulutusjärjestelmän mukaiseen **koulutukseen (2)** osallistumisesta tai sen suorittamisesta

huomautus

Muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyviä todistuksia ovat esimerkiksi eri ammatteihin liittyvät sertifikaatit.

Vrt. **koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus**.

Käsitteen tunnus: c704

Käsittekaavio: [Todistuksia](#)

Riina-terminologin kommentti sv-kielityöryhmälle 12.3.2024: Tässä kannattaa siis ottaa huomioon, mitä koulutusjärjestelmään kuuluu (**koulutusjärjestelmän** määritelmä löytyy OKSasta). Tässä tarkoitettuja todistuksia ovat esimerkiksi yksityisten oppilaitosten järjestämistä koulutuksista annettavat todistukset, ja vaikkapa TEM:n hallinnonalalle kuuluvasta työvoimakoulutuksesta mahdollisesti saatavat todistukset. Huomautuksessa on mainittu esimerkkeinä myös eri ammatteihin liittyvät sertifikaatit (tosin nyt herää itselläni kysymys, ovatko nämä sertifikaatit todellakin **koulutukseen** liittyviä, mutta toivottavasti tämä asia on tässä ilmaistu oikein).

Riina-terminologin kommentti en-kielityöryhmälle 12.3.2024: Tässä kannattaa siis ottaa huomioon, mitä koulutusjärjestelmään kuuluu (**koulutusjärjestelmän** määritelmä löytyy OKSasta). Tässä tarkoitettuja todistuksia ovat esimerkiksi yksityisten oppilaitosten järjestämistä koulutuksista annettavat todistukset, ja vaikkapa TEM:n hallinnonalalle kuuluvasta työvoimakoulutuksesta mahdollisesti saatavat todistukset. Huomautuksessa on mainittu esimerkkeinä myös eri ammatteihin liittyvät sertifikaatit (tosin nyt herää itselläni kysymys, ovatko nämä sertifikaatit todellakin **koulutukseen** liittyviä, mutta toivottavasti tämä asia on tässä ilmaistu oikein).

45

työtodistus

määritelmä

työnantajan työntekijälle työsuhteen päätyttyä antama **todistus (1)** työsuhteesta

huomautus

Työsopimuslain (55/2001) mukaan työntekijällä on oikeus työsuhteen päättyessä saada pyynnöstään työnantajalta kirjallinen todistus (1) työsuhteen kestosta ja työtehtävien laadusta. Työntekijän nimenomaisesta pyynnöstä todistuksessa (1) on lisäksi mainittava työsuhteen päättymisen syy sekä arvio työntekijän työtaidosta ja käytöksestä. Työtodistuksesta ei saa ilmetä muuta kuin mitä sen sanamuodosta käy ilmi.

Käsitteen tunnus: c105

Käsittekaavio: [Todistuksia](#)

46

pätevyystodistus

määritelmä

todistus (1) henkilön saavuttamasta **pätevyydestä**

huomautus

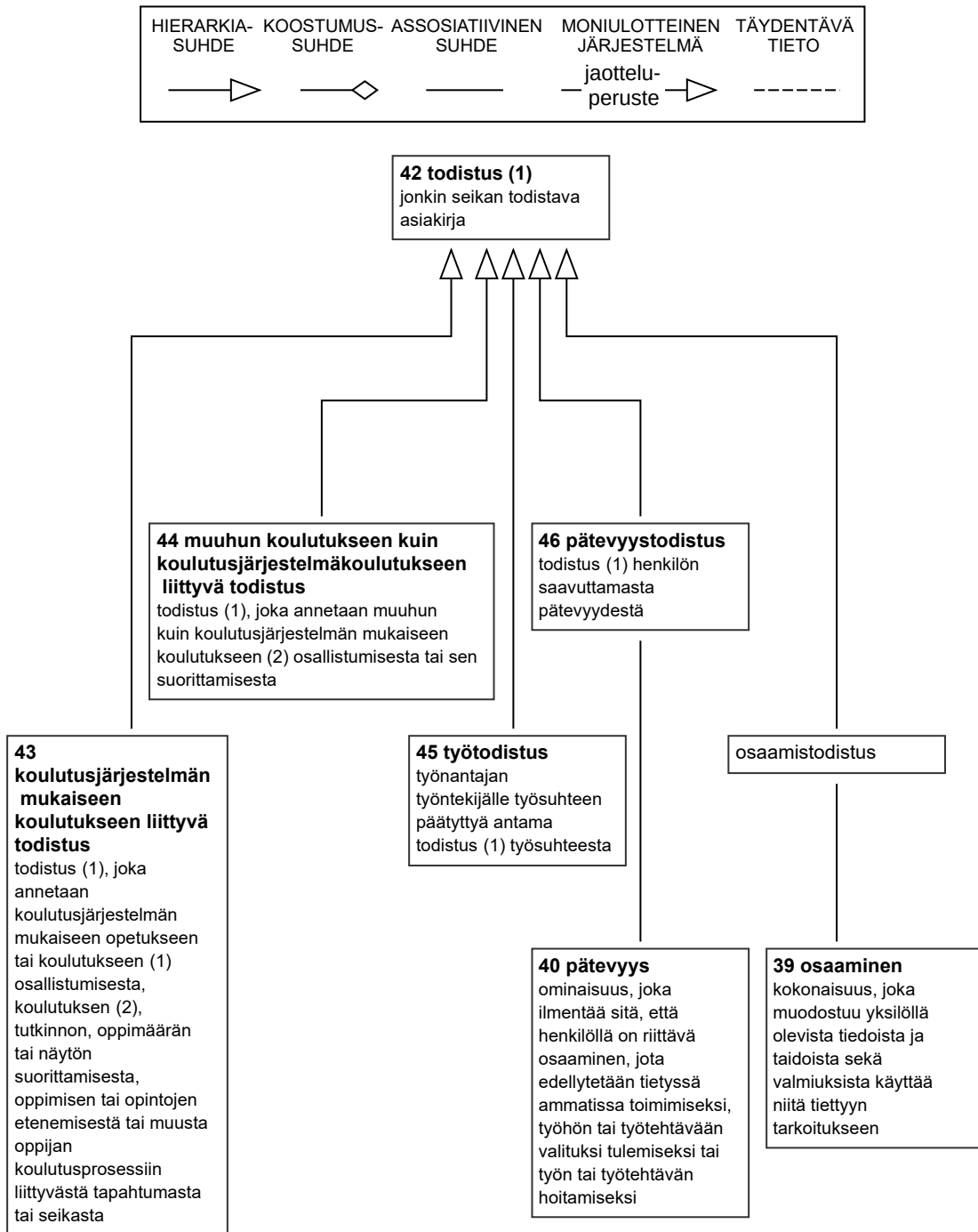
Esimerkiksi sähkötöiden johtajalla on oltava kyseisiin töihin oikeuttava pätevyystodistus. Sähkötöiden johtajaksi tähtäävän henkilön pätevyyden arvioi ja hänelle pätevyystodistuksen antaa pätevyyden arviointilaitos (tässä tapauksessa Henkilö- ja yritysarviointi SETI Oy).

Muita pätevyystodistuksia ovat esimerkiksi lääkelupa (todistus siitä, että henkilö on pätevä antamaan lääkkeitä potilaille) ja sisäilmatarkastajan pätevyystodistus.

Tiedot henkilöiden saavuttamista pätevyyksistä voidaan tallentaa toimialakohtaisiin rekistereihin. Rekistereitä ylläpitävät muun muassa opetushallitus ja Valvira. Ote rekisteristä voi toimia pätevyystodistuksena.

Käsitteen tunnus: c104

Käsittekaavio: [Todistuksia](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 12. Todistuksia.

7 Jatkotyössä käsiteltäviä käsitteitä

7.1 Osaaminen ja kyvykkyys - täydennystä

47

työmarkkinat *pl*

määritelmä

kokonaisuus, joka muodostuu *työstä* vaihdannan kohteena sekä työvoimaresurssien käytöstä, kohdentamisesta ja hallinnasta

huomautus

Työmarkkinoita voidaan tarkastella esimerkiksi yksilön, yhteiskunnan, toimialan tai organisaation näkökulmasta. Toisinaan puhutaan sisäisistä ja ulkoisista työmarkkinoista. Sisäisillä työmarkkinoilla työntekijä siirtyy uusiin tehtäviin organisaation sisällä, kun taas ulkoisilla työmarkkinoilla työntekijä rekrytoidaan organisaation ulkopuolelta. Lisäksi työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta voidaan erotella kansainväliset ja kotimaiset työmarkkinat.

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

48

työmarkkinatieto

määritelmä

työmarkkinoiden rakennetta, toimintaa tai muutosta kuvaava määrällinen tai laadullinen tieto

huomautus

Työmarkkinatietoa on esimerkiksi *osaamiseen*, avoimiin työpaikkoihin, *ammatteihin*, toimialoihin tai palkkoihin liittyvä tieto.

Muun muassa työnantajat, viranomaiset, koulutusorganisaatiot sekä yhteiskunnalliset päätöksentekijät ja muut yhteiskunnalliset toimijat käyttävät työmarkkinatietoa suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Yksilöt hyödyntävät työmarkkinatietoa tehdessään uraan ja *koulutukseen (1)* liittyviä valintoja.

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

49

yksilön osaamisen puute; yksilön osaamisvaje

määritelmä

tila, jossa yksilöltä puuttuu hänen tarvitsemaansa *osaamista*

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

50

työmarkkinoiden osaamisvaje; osaamisen puute työmarkkinoilla

määritelmä

työmarkkinoilla ilmenevä tila, jossa tietynlaisen *osaamisen tarjonta* on pienempää kuin tällaisen *osaamisen kysyntä* tai jossa oletettu tulevaisuuden osaamisen tarjonta on epävarmaa tai epätodennäköistä

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

51

yksilön osaamistarve; yksilön osaamisen tarve

määritelmä

tila, jossa yksilö kokee tarvitsevansa tai hän haluaa joko hankkia uutta *osaamista* tai kehittää olemassa olevaa osaamistaan

huomautus

Yksilön osaamistarve voi liittyä monenlaisiin tilanteisiin. Yksilö saattaa esimerkiksi haluta *työn* tai *työtehtävän*, jossa edellytetään häneltä puuttuvaa osaamista. Toisaalta yksilö voi kaivata uutta osaamista myös harrastustoiminnassa, osallistuakseen yhteiskunnan toimintaan tai pärjätäkseen arjessa.

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

52

työmarkkinoiden osaamistarve

määritelmä

työmarkkinoilla ilmenevä tila, jossa tarvitaan tai halutaan saada käyttöön tietynlaista *osaamista*

huomautus

Työmarkkinoiden osaamistarve voi johtaa *osaamisen kysyntään*.

Työmarkkinoiden osaamistarve voi syntyä esimerkiksi organisaatiossa, joka haluaa kehittää *kyvykkyytään*.

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

53

osaamisen kysyntä

määritelmä

työmarkkinoilla ilmenevä pyrkimys saada käyttöön tietynlaista *osaamista*

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

54

osaamisen tarjonta; osaamistarjonta

määritelmä

kokonaisuus, joka muodostuu niistä *osaamisista*, jotka on mahdollista saada käyttöön

huomautus

Osaamisen tarjontaa voidaan ennakoida. Sitä voidaan luoda tai lisätä muun muassa *koulutuksella (1)*.

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

55

osaamisen kohtaanto

määritelmä

osaamisen kysynnän ja *tarjonnan* välinen suhde

huomautus

Osaamisen kohtaantoa voidaan tarkastella määrällisesti tai laadullisesti.

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

56

koulutuskysyntä

määritelmä

kysyntä, joka kohdistuu joko yleisesti tiettyntyyppiseen *koulutukseen (1)* tai täsmällisemmin tiettyyn suunniteltuun *koulutukseen (2)*

huomautus

Kun koulutuskysyntää vastaavaa *koulutustarjontaa* on olemassa, voi tarjolla olevien koulutusten (2) tai aloituspaikkojen määrä joko ylittää tai alittaa kysynnän tai vastata kysyntää. Lisäksi koulutuskysyntää ovat sellaiset yksilöiden, työnantajien tai yhteiskunnan uudet koulutustoiveet, joita vastaavaa koulutusta (1) ei toistaiseksi ole edes olemassa.

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

57

koulutustarjonta

määritelmä

kokonaisuus, joka muodostuu tiettyinä aikana tarjottavista *koulutuksista (2)*

huomautus

Yksilön tai esimerkiksi organisaation kannalta koulutustarjonta muodostuu niistä *yksilön* tai *työmarkkinoiden osaamistarvetta* vastaavista koulutuksista (2), joita koulutustoimijat tarjoavat. Yksittäisen koulutustoimijan näkökulmasta koulutustarjonta voidaan ymmärtää toimijan itsensä tarjoamien koulutusten (2) kokonaisuudeksi.

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

58

osaamisprofiili

määritelmä

tietojen kokonaisuus, jonka yksilö koostaa *oman osaamisensa tunnistamisen* perusteella ja joka liittyy hänellä jo olevaan *osaamiseen* sekä sen hyödyntämiseen tai kehittämiseen

huomautus

Osaamisprofiili voi sisältää tietoa esimerkiksi yksilön erilaisista osaamisista, kiinnostuksen kohteista ja mahdollisista osaamisen hyödyntämiseen liittyvistä ehdoista ja rajoitteista.

Yksilö voi hyödyntää osaamisprofiilia esimerkiksi *urasuunnittelun* yhteydessä pohtiessaan *osaamistarvettaan*, hakeutuessaan *koulutukseen (1)* tai hakiessaan *töitä*.

Osaamisprofiili voidaan tallentaa digitaaliseen palveluun, jossa sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi yksilöiden ja *koulutusten (2)* tai *työpaikkojen* kohtauttamiseen.

Käsitelä: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Terminologi > kääntäjille tiedoksi englannin termin valintaan: ISO 19011:2018, Guidelines for auditing management systems "Competency profile: A description of the knowledge, skills, and abilities (KSAs) required to perform a specific role or task." Tässä siis termi eri merkityksessä kuin meidän määrittelemämme.

59

oman osaamisen tunnistaminen

määritelmä

yksilön toiminta, jossa hän havaitsee, arvioi, sanoittaa ja tekee näkyväksi olemassa olevaa *osaamistaan*

huomautus

Yksilö voi koota oman osaamisensa tunnistamisen pohjalta tietoja esimerkiksi *osaamisprofiiliin* tai osaamisportfolioon.

Käsitelä: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

60

osaamisen yhteisöllinen tunnustaminen (uudistermi); sosiaalinen tunnustaminen

en social recognition

määritelmä

toiminta, jossa yhteisössä tunnustetaan yksilön *osaamisen* arvo

huomautus

Osaamisen yhteisöllinen tunnustamista tehdään esimerkiksi silloin, kun organisaatioon palkataan uusi työntekijä rekrytointiprosessin päätteeksi tai kun vanhalle työntekijälle myönnetään palkankorotus. Toinen esimerkki on tilanne, jossa työntekijä antaa toimeksiannon yrittäjälle, jonka osaamisen hän on todennut vastaavan vaatimuksiaan. Kolmas esimerkki on yksilön valinta määrättehtäviin vaaleilla.

Osaamisen yhteisöllistä tunnustamista voidaan tehdä paitsi työelämässä myös harrastuksissa, luottamustehtävissä tai ihmisten arjessa.

Käsitelä: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

61

urasuunnittelu

määritelmä

henkilökohtainen prosessi, jossa yksilö tekee tavoitteellisesti tulevaisuuteen suuntautuvia suunnitelmia, valintoja ja päätöksiä, jotka tähtäävät osaamisen hankkimiseen, työhön tai uran muutoksiin

huomautus

Yksilö voi tehdä urasuunnittelua itsenäisesti tai saada siihen tukea ja ohjausta.

Urasuunnittelussa voidaan hyödyntää erilaisia työkaluja, kuten testejä tai digitaalisia välineitä.

Käsitelä: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

62

vanhentunut osaaminen

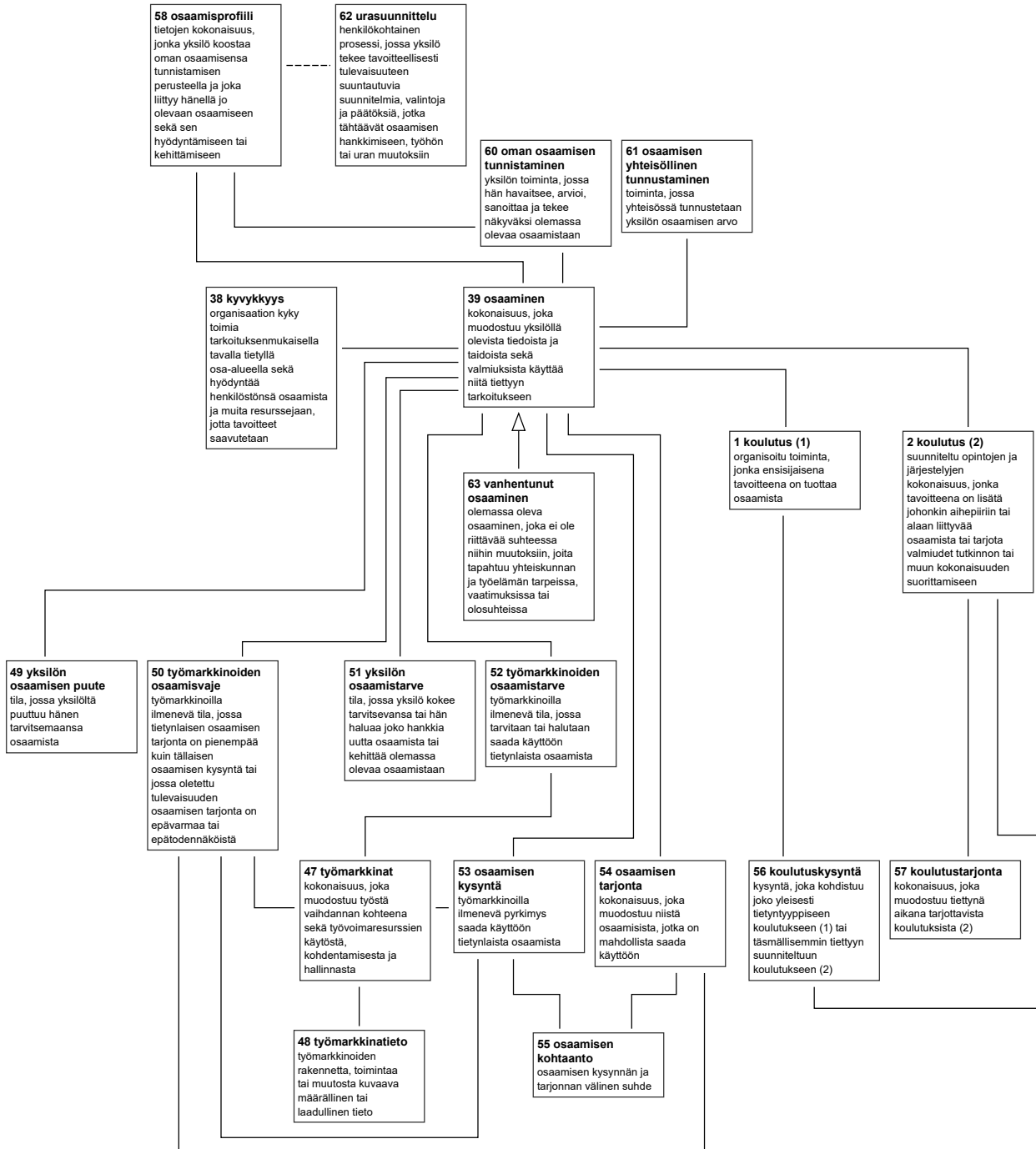
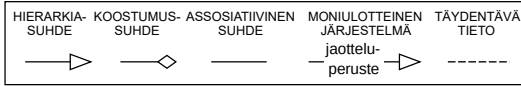
määritelmä

olemassa oleva [osaaminen](#), joka ei ole riittävää suhteessa niihin muutoksiin, joita tapahtuu yhteiskunnan ja työelämän tarpeissa, vaatimuksissa tai olosuhteissa

huomautus

Yksilöiden täytyy ajoittain tarkastella osaamistaan ja tarvittaessa päivittää vanhentunutta osaamistaan.

Käsittekaavio: [Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys](#)

Käsitejärjestelmäkaavio 13. Osaaminen ja kyvykkyys – täydennys.

7.2 Työ

63

työ; työpaikka

en job

määritelmä

yhden henkilön hoidettavana olevien tai hoidettavaksi tarkoitettujen *työtehtävien*, vastuiden ja velvollisuuksien muodostama kokonaisuus

huomautus

Työ- ja työpaikka-termejä on perinteisesti käytetty osittain eri yhteyksissä vaikkakin tässä määrittelyssä merkityksessä. Esimerkiksi avoimesta tai uudesta työpaikasta puhutaan silloin, kun tarkoitetaan työtä, johon haetaan tekijää.

Sekä työ- että työpaikka-sanalla on tässä määrittelyyn lisäksi muitakin merkityksiä suomen kielessä.

Käsitekaavio: [Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä](#)

64

työtehtävä

en task

määritelmä

määrällisesti, ajallisesti tai sisällöllisesti rajattu tehtävä, joka on henkilön hoidettavana palvelussuhteessa tai elinkeinotoiminnassa

huomautus

Yksilöt voivat joskus etsiä *työn* sijaan yksittäisiä työtehtäviä tai tiettyjen työtehtävien yhdistelmiä. Yksilö voi hakeutua tietynlaisiin työtehtäviin esimerkiksi kehittääkseen omaa *osaamistaan* tai edetäkseen uralla. Toisaalta erityisesti yrittäjät tai freelancerit voivat etsiä tai heille voidaan tarjota yksittäisiä työtehtäviä.

Käsitekaavio: [Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä](#)

65

ammatti

en occupation

määritelmä

kokonaisuus, joka muodostuu keskenään hyvin samankaltaisista *töistä*

huomautus

Ammatissa toimivalla henkilöllä täytyy olla riittävä *osaaminen*, jonka voi hankkia esimerkiksi *koulutuksen (2)* tai työkokemuksen kautta.

Henkilön suhdetta ammattiin voidaan tarkastella sekä hänen nykyisen päätyönsä tai sivutyönsä että hänen tulevan tai aikaisemmin työnsä perusteella.

Suomen kielessä ammatti-sanalla on myös muita merkityksiä kuin tässä määritelty.

Käsitekaavio: [Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä](#)

Kääntäjille tiedoksi: Englannin termi profession ei työryhmän mielestä vastaa määritelmää, vaan occupation on oikein. Suomessakin puhutaan professiosta, mutta silloin tarkoitetaan toista käsitettä. ILO:n määritelmä: occupation = set of jobs whose main tasks and duties are characterized by a high degree of similarity

Kääntäjille tiedoksi: ILO:n occupation: "A person may be associated with an occupation through the main job currently held, a second job, a future job or a job previously held. Skill level is defined as a function of the complexity and range of tasks and duties to be performed in an occupation. Skill specialization is considered in terms of four concepts: the field of knowledge required; the tools and machinery used; the materials worked on or with; and the kinds of goods and services produced."

66

säännelty ammatti

määritelmä

ammatti, jossa aloittamisen tai jonka harjoittamisen edellytyksenä on, että **työtä** tekevä henkilö täyttää tietyt lainsäädännön nojalla asetetut kelpoisuusvaatimukset tai ammatinharjoittamisoikeuden saavuttamiseen liittyvät vaatimukset

huomautus

Jos henkilö on hankkinut **pätevyyden** toisessa maassa, se pitää tietyissä tilanteissa tunnustaa Suomessa eli tehdä päätös siitä, täyttääkö hän kyseisen säännellyn ammatin kelpoisuusvaatimukset.

Ammatti on yleensä säännelty, jos sen harjoittaminen edellyttää tietyn **tutkinnon** suorittamista, tiettyjen kokeiden läpäisemistä tai ammatinharjoittajien merkitsemistä viranomaisen tai ammatillisen elimen rekisteriin.

Suomessa säänneltyjä ammatteja ovat esimerkiksi aineenopettaja, ravitsemusterapeutti, sosionomi, eläinlääkäri, kuorma-autonkuljettaja ja nuohooja.

Käsittekaavio: [Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä](#)

67

työllistyvyys

määritelmä

ominaisuus, joka ilmentää yksilön kykyä saada **työtä**, pysyä työssä tai edetä työurallaan

Käsittekaavio: [Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä](#)

Terminologi: Uusi käsite.

inventaarior_2023: anställbarhet/employability; 12.9. yksilön näkökulmasta tärkeä, ammatteihin liittyvä

68

työmahdollisuus

määritelmä

keino tai tilaisuus, joka voi edistää henkilön työllistymistä (ansiotyöhön)

huomautus

Työmahdollisuuksia voi etsiä esimerkiksi hakemalla avointa työpaikkaa tai muuta mahdollista **työtä** tai yrittäjänä tehtävää ansiotyötä tai julkaisemalla esittelyn itsestään työnhakuun soveltuvassa verkkopalvelussa.

Käsittekaavio: [Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä](#)

Terminologi: Uusi käsite.

Terminologi: Määritelmä on peräisin sellaisenaan ja huomautus muokattuna Työllisyyspalvelujen sanastoluonnoksesta, jossa se liittyy työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) mukaiseen työnhakija-asiakkaan työnhakuvelvollisuuteen. Mitä työmahdollisuus tarkoittaa JOD-kontekstissa? Suhde työ-käsitteeseen olisi hyvä näkyä määritelmässä.

69

tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut *pl*; TNO-palvelut *pl*

määritelmä

työvoimaviranomaisen palvelut, joissa annetaan joko erilaisille asiakasryhmille suunnattua tietoa ja neuvontaa *työhön* liittyvistä aiheista tai vain henkilöasiakkaille suunnattua *ohjausta*, *valmennusta* tai kokeilua

huomautus

Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluihin kuuluu muun muassa tietoa ja neuvontaa avoimista työpaikoista ja työnhausta, työvoiman saatavuudesta ja hankinnasta tai *työmarkkinoista*, aloista ja *ammateista*. Vain henkilöasiakkaille annettavia palveluja ovat asiantuntija-arvioinnit, työnhakuvalmennus ja *koulutuskokeilu*.

Tieto-, neuvonta ja ohjauspalveluista säädetään työvoimapolkujen järjestämisestä annetussa laissa (380/2023).

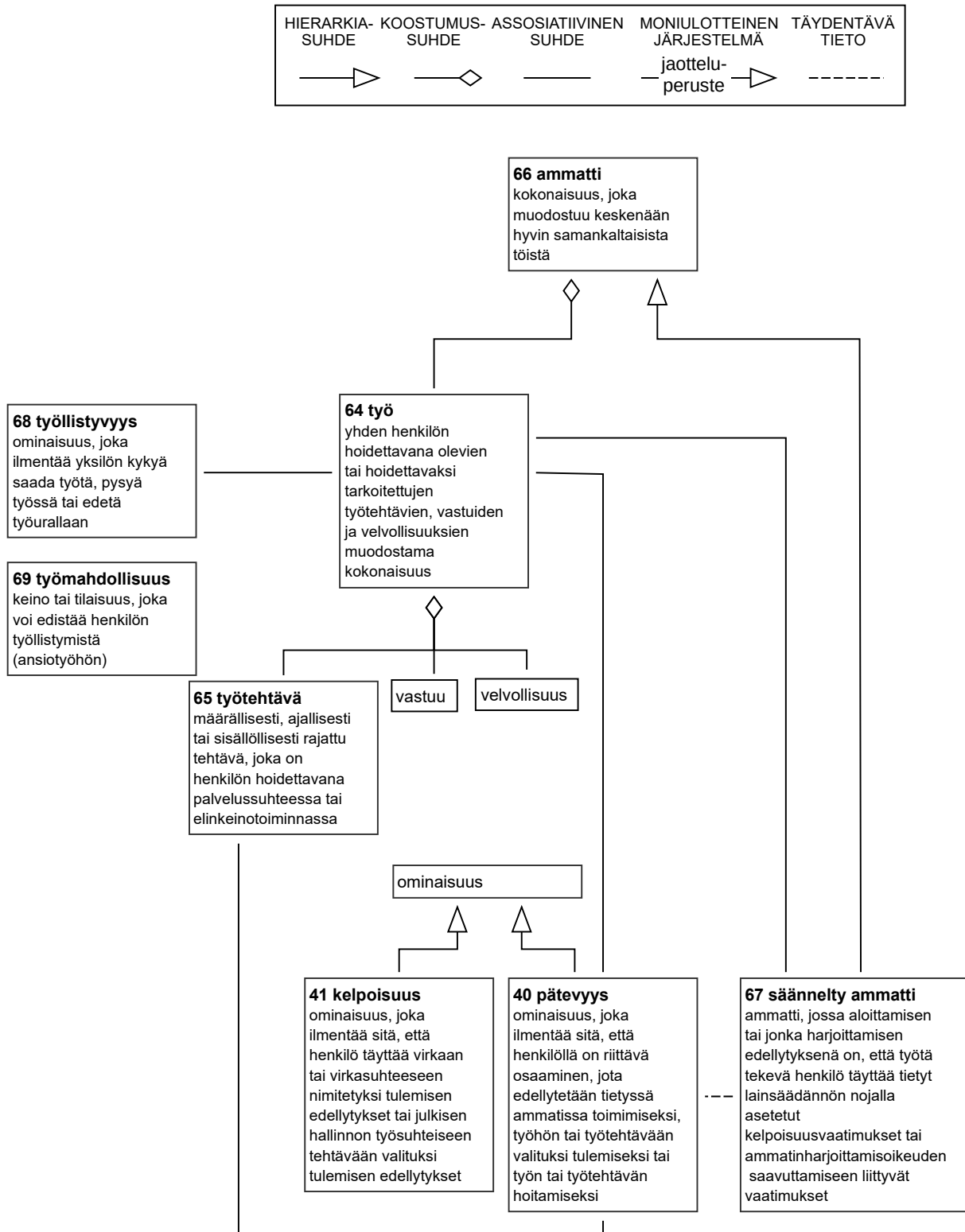
Terminologi: Uusi käsite. Tämä on määritelty työvoimaviranomaisen näkökulmasta. Pitäisikö laajentaa kattamaan myös koulutuksen ohjausta ja neuvontaa jne. (OKSAssa näitä mainitaan käsitteissä oppilaanohjaus/opinto-ohjaus/opintoneuvonta, joustavan perusopetuksen tuki- ja neuvontapalvelut tai kouluterveydenhuoltoon kuuluva neuvonta)?

inventaarior_2023: tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut; tietopalvelu; neuvontapalvelu; ohjauspalvelu; neuvonta- ja tiedotuspalvelut, jotka liittyvät ohjauspalveluiden kokonaisuuteen; TNO-palvelut

inventaarior_2023: 4.9. erityisesti aikuisille suunnatuista palveluista on syytä puhua tällä tavalla, mutta onko se nyky maailmaa vai vanhentunut (Kirsi-Marja)? - ks. 380/2023 6 luku; useat lausunnonantajat ovat kommentoineet näitä ohjaus-käsitteen kohdalla

Sanastotyöryhmä 4.9.2020: ensisijaisesti osaamisen kehittämiseen liittyvä

Sanastotyöryhmä 4.9.2020: Määritellään mahdollisesti.

Käsitejärjestelmäkaavio 14. Ammattiin ja työhön liittyviä käsitteitä.

Englanninkielinen hakemisto / English index

Numbers in the index refer to the term record numbers.

adult education and training	10	occupation	65
apprenticeship training	26	occupational competence	40
capability	38	on-the-job learning	25
certificate (3)	43	personnel training	11
competence	39	placement	29
competence	41	postgraduate programme	13
competence module	33	professional competence	40
continuing education	12	professional specialisation education	24
continuing professional development	12	programme leading to a general upper secondary qualification	13
continuous learning	37	qualification (2)	41
degree programme (1)	2	qualification unit	34
degree programme (4)	13	recruitment training	20
diploma (2)	43	report card	43
education (3)	1	retraining and upgrading of qualifications	14
education and training to complete a qualification	13	social recognition	60
education programme (1)	2	specialist education	24
eligibility (2)	41	specialist training	24
extension studies	12	studies (1)	2
further training	12	study module (2)	35
graduate programme	13	study programme (1)	2
graduate studies	13	subunit	34
in-service training	12	task	64
integration training	15	traineeship	29
internship	29	traineeship for university students	29
job	63	training	1
job placement	29	training agreement	28
labour market training	16	training based on a training agreement	27
learning	36	unit	34
learning opportunity (1)	2	vocational competence	40
learning opportunity specification	2	vocational labour market training	18
licence	43	vocational skill	40
lifelong learning	37	work-based learning	25
lifewide learning	37	work-study (?)	29
LOS; see studies (1).....	2	workplace tutoring	31
meet the requirements	41		
module	34		

Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register

Numren i registret anger term-postnumren.

arbetskraftsutbildning	16	livslång inläring	37
arbetsplatshandledning	31	livslångt lärande	37
arbetspraktik	29	lära sig	36
behörighet	40	lärande	36
behörighet	41	lärande i arbetet	25
betyg	43	lärande i arbetslivet	25
del av examen	34	läroavtalsutbildning	26
examensdel	34	personalutbildning	11
examensinriktad fortbildning	14	praktik	29
examensinriktad utbildning	13	rekryteringsutbildning	20
examensutbildning	13	samlade kompetenser	33
fortbildning (1)	12	skolning	1
högskolepraktik	29	specialiseringsstudier	24
inläring	36	specialiseringsutbildning	24
inläring i arbetet	25	studiehelhet (2)	35
inläring i arbetslivet	25	UA (2)	28
inläring i yrkeslivet	25	utbildning (1)	1
integrationsutbildning	15	utbildning (2)	2
intyg	43	utbildning som grundar sig på utbildningsavtal	27
kartläggning	17	utbildning som leder till examen	13
kartläggningsfas	17	utbildningsavtal	28
kompetens	39	utredningsperiod	17
kompetens	40	vuxenutbildning	10
kontinuerligt lärande	37	yrkesinriktad arbetskraftsutbildning	18
kunnande	39		

Suomenkielinen hakemisto

Hakemiston numerot viittaavat termittietuenumeroihin.

aikuiskoulutus	10	oppiminen	36
aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus ..	15	oppisopimuskoulutus	26
ammattillinen työvoimakoulutus	18	osaaminen	39
ammattillisesti suuntautunut työvoimakoulutus	18	osaamisen kohtaanto	55
ammattillisia valmiuksia lisäävä työvoimakoulutus ..	19	osaamisen kysyntä	53
ammatti	65	osaamisen puute työmarkkinoilla	50
ammattikorkeakouluharjoittelu	29	osaamisen tarjonta	54
ammattipätevyys	40	osaamisen yhteisöllinen tunnustaminen	60
ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus		osaamiskokonaisuus (1)	32
.....	19	osaamiskokonaisuus (2)	33
elinikäinen oppiminen	37	osaamisprofiili	58
elämänlaajuinen oppiminen	37	osaamistarjonta	54
elämänlevyinen oppiminen	37	pätevyys	40
erikoistumiskoulutus	24	pätevyystodistus	46
erikoistumisopinnot	24	rekrytointikoulutus	20
F.E.C.-koulutus; ks. kehittämiskoulutus.....	21	rekrytoiva koulutus	20
Further Educated with Companies -koulutus; ks.		rekrytoiva työvoimakoulutus	20
kehittämiskoulutus.....	21	sopimus oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä;	
henkilöstökoulutus	11	ks. oppisopimuskoulutus.....	26
jatkuva oppiminen	37	sosiaalinen tunnustaminen	60
kartoitusjakso	17	säädösperustainen julkisrahoitteinen koulutus	8
kehittämiskoulutus	21	säännelty ammatti	66
KEKO-koulutus	21	tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut	69
kelpoisuus	41	TNO-palvelut	69
kelpoisuusehdot; ks. kelpoisuus.....	41	todistus (1)	42
kompetenssi	39	todistus (2)	43
korkeakouluharjoittelu	29	tutkinnon osa	34
korkeakoulujen erikoistumiskoulutus	24	tutkintokoulutus	13
kotoutumiskoulutus	15	tutkintoon johtava koulutus	13
koulutuksen myynti	9	työ	63
koulutus (1)	1	työelämä; ks. työelämässä oppiminen.....	25
koulutus (2)	2	työelämässä oppiminen	25
koulutus, josta ei säädetä koulutuslainsäädännössä .		työharjoittelu	29
5		työllistyvyys	67
koulutusjärjestelmä; ks. koulutusjärjestelmän		työmahdollisuus	68
mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus.....	43	työmarkkinat	47
koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen		työmarkkinatieto	48
liittyvä todistus	43	työmarkkinoiden osaamistarve	52
koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus	3	työmarkkinoiden osaamisvajae	50
koulutuslainsäädäntö	4	työpaikalla järjestettävä ohjaus	31
koulutussopimukseen perustuva koulutus	27	työpaikalla oppiminen	25
koulutussopimus	28	työpaikka	63
koulutussopimuskoulutus; ks. koulutussopimukseen		työpaikkaohjaus	31
perustuva koulutus.....	27	työssä oppiminen	25
koulutustarjonta	57	työtehtävä	64
koulutustarpeen ja soveltuvuuden arviointijakso ...	17	työtodistus	45
kyvykkyys	38	työvoimakoulutukseen liittyvä työssäoppiminen ...	30
markkinaehtoinen koulutus	9	työvoimakoulutukseen sisältyvä työssäoppiminen	30
muuhun koulutukseen kuin		30	
koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus .		työvoimakoulutus	16
44		työvoimapolitiittinen koulutus	16
muun hallinnonalan kuin opetushallinnon		täydennyskoulutus	12
koulutuslainsäädännössä säädetty koulutus	7	urasuunnittelu	61
muuntokoulutus	14	valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus	23
oman osaamisen tunnistaminen	59	vanhentunut osaaminen	62
opetushallinnon alan koulutuslainsäädännössä		virkakelpoisuus	41
säädetty koulutus	6	VOS-työvoimakoulutus	23
opintokokonaisuus	35	yhteishankintakoulutus	22
oppimaan oppiminen; ks. oppiminen.....	36	yksilön osaamisen puute	49
		yksilön osaamisen tarve	51

yksilön osaamistarve51 yksilön osaamisvaje49